

SVTs yttrande över public service-utredningens betänkande
Kontinuitet och förändring, (SOU 2008:64)

Innehåll

Sammanfattning	5
Kap 2 Radio och TV i förändring: Ett sammanhang.....	8
Kap 3 Min syn på public service	12
Kap 4 Organisations-, samverkans- och effektiviseringsfrågor	13
Kap 5 Framtida finansiering.....	20
Kap 6 Uppdragets allmänna utformning och uppföljning.....	37
Kap 7 Demokrati, spegling och mångfald.....	44
Kap 8 Språkliga och etniska minoriteter	46
Kap 9 Barn och unga.....	47
Kap 10 Kultur och underhållning.....	48
Kap 11 Utomståendes medverkan och extern produktion.....	50
Kap 12 Utbildningsprogram och UR	52
Kap 13 Att tillgängliggöra TV	53
Kap 14 Att tillgängliggöra radio	58
Kap 15 Internet och ny teknik	59
Bilaga 1: Fördjupande kommentarer till avsnitt 5.1	60
Bilaga 2: SVTs yttrande över Riksrevisionens rapport ”Regler och rutiner för indirekt sponsring inom SVT”	
Bilaga 3: Svalner Skatt - Differentierade skattesatser för TV- och radiosändningstjänster	
Bilaga 4: Skeppsbron - Effekter av reducerad moms på public service och normalskattesatsen på övriga tillhandahållanden av radio/TV-tjänster	
Bilaga 5: Casten Almqvist AB & Handelshögskolan i Stockholm 2007, Svensk internet- och etermedia – en omvärldsanalys 2002, 2006, 2010	

Sammanfattning

Allmänt om uppdraget

SVT delar den syn på public service som utredningen ger uttryck för, det vill säga att public service ska producera ett utbud som kännetecknas av kvalitet och allsidighet, där det breda kan erbjuda en plattform för det särpräglade. Uppdraget spänner över ett vitt fält: Det handlar om att granska, ifrågasätta och skapa debatt, att utbilda och folkbilda, att spegla, att underhålla och att utbudet ska vara tillgängligt och relevant för alla. SVT tillstyrker i det sammanhanget utredningens förslag om att explicit skriva in underhållningsuppdraget i tillståndet.

SVT delar även analysen att den kompletterande verksamheten, i synnerhet på Internet är nödvändig. För att SVT ska kunna utvecklas, behålla sin legitimitet och nå tittarna och lyssnarna, bör uppdraget att bedriva kompletterande verksamhet tydligt återges i regleringen.

Finansiering

SVT delar utredningens analys att TV-avgiften fortsatt bör utgöra grunden för finansieringen, under namnet public service-avgift. Av alternativen är tv-avgiften idag det som bäst garanterar programbolagens oberoende. Den stärker även relationen till tittarna. SVT tillstyrker mot bakgrund av detta även förslagen om direktfinansiering, under förutsättning att tv-avgiften beläggs med moms enligt nedanstående.

SVTs avvisar utredningens förslag om blandfinansiering, det vill säga via public service-avgift och statsbidrag, som en följd av huvudförslaget att public service-avgiften beläggs med 25 procent moms. SVT förordar mot bakgrund av detta utredningens alternativa förslag, det vill säga 12 procent moms. SVT menar, efter att ha utrett frågan närmare, att det är fullt förenligt med lagstiftningen på området att ha differentierade momssatser för kommersiell radio och TV och public service. SVT vill även peka på att utredningen själv menar att en momssats om 12 procent är lämpligare ur ett kulturpolitiskt perspektiv och att finansiering över statsbudgeten ”tveklöst” riskerar att skapa en större bundenhet till statsmakterna.

Under de senaste två tillståndsperioderna har betydande rationaliseringar genomförts för att öka effektiviteten i verksamheten. I allt högre grad måste nu rationaliseringar ske genom ingrepp i programverksamheten. Gapet mellan kostnadsökningar och uppräkningsökningar innebär att public service även med den föreslagna uppräkningsökningen med 2 procent måste sänka sin kostnadsnivå med ca 600-800 miljoner kr under tillståndsperioden. Public service-bolagen måste utöver detta finansiera all utveckling inom given resurs, exempelvis för att öka tillgängligheten, förbättra kvaliteten, bland annat genom HDTV, eller att utveckla verksamheten på internet. SVT argumenterar mot bakgrund av detta för en högre uppräkningsökning än 2 procent, och föreslår samtidigt åtgärder för en ökad effektivitet i uppbörderna, bland annat höjda böter för skolk.

SVT avvisar förslaget om begränsad sponsring och menar att dagens reglering är ändamålsenlig och rimlig. Möjligheten till sponsring av sportevenemang är enligt SVT nödvändig för att public service ska kunna konkurrera om de stora sportevenemangen och framför allt bibehålla mångfalden i sportutbudet. Sponsringsmöjligheten möjliggör för SVT att visa även mindre sporter och innebär samtidigt att förbund och/eller arrangörer till mindre sporter har större möjligheter att attrahera sponsorer. Detta samspel mellan sponsorer, idrottsrörelse och SVT är viktigt för bredden i public service. De kommersiella bolagens vinstmarginaler har som utredningen visar utökats kraftigt, vilket visar att den kommersiella marknaden inte tar skada av SVTs möjlighet till sponsring. Förslaget är en detaljreglering som saknar motstycke i den övriga regleringen och innebär ett avsteg från den princip om minskad detaljreglering som utredningen eftersträvar. Vad gäller s.k. indirekt sponsring tillstyrker SVT de förslag som lämnats av Riksrevisionen som betyder att regleringen förenklas och blir tydligare.

Reglering och styrning

SVT tillstyrker förslagen om en sexårig tillståndsperiod, men vill peka på vikten av att bolagen i händelse av kraftigt förändrade förutsättningar under tillståndsperioden har möjlighet att väcka frågor om bolagens finansiering och uppdrag.

SVT avvisar den nya roll som aviseras för Förvaltningsstiftelsen¹, där denna genom ett antal åtgärder föreslås få en ny, mer styrande roll. Denna roll är enligt SVT i konflikt med stiftelsens syfte, som är att värna bolagens självständighet. Vad gäller granskning av verksamheten, menar SVT att den idag tämligen omfattande granskningen av bolagens verksamhet med de förtydliganden av Granskningsnämndens uppdrag som utredningen föreslår, är tillräcklig. SVTs utgångspunkter vad gäller rollfördelningen mellan de olika organen är således följande:

- De avgörande besluten om public service bör vara de som riksdag och regering fattar med anledning av ingången av en ny tillståndsperiod.
- Programbolagen har, inom de riktlinjer och ekonomiska ramar som fastställts av riksdagen, tolkningsföretråde till hur uppdraget ska utföras
- Förvaltningsstiftelsens syfte är att främja bolagens självständighet, genom att utöva sitt ägaransvar.
- Granskningsnämnden bör ansvara för tillsynen av att de krav på utbudet som fastställs i Sändningstillstånd och Radio- och TV-lag åtföljs.
- Revisorerna granskar för Förvaltningsstiftelsens räkning den ekonomiska förvaltningen och att de organisatoriska villkoren i bolagsordningen följs.
- Riksrevisionen kompletterar denna granskning genom sin del i den årliga revisionen, samt sitt mandat att genomföra en mer utförlig effektivitetsrevision inom delar av verksamheten när Riksrevisionen anser att det är påkallat.

SVT delar utredningens bedömning att det är olämpligt att detaljreglera verksamheten. Utredningen föreslår mot bakgrund av detta bland annat att det s.k. 55-procentskravet tas bort, och SVT tillstyrker detta. SVT vill peka på att en decentraliserad verksamhet oavsett denna reglering är en förutsättning för att bolaget ska kunna uppfylla paragraf 7, 9 och 10 i sändningstillståndet, som på olika sätt berör uppdraget att spegla hela landet.

SVT anser att det kan ifrågasättas om inte flera av de nuvarande anslagsvillkoren i samband med en övergång till direktfinansiering bör tas bort istället för att föras in i bolagsordningen. SVT har i sammanhanget starka invändningar mot att den politiskt tillsatta Förvaltningsstiftelsen utan klar bedömningsgrund ska granska nyheternas organisation.

Organisation

I tidigare utredningar har frågan rests om en sammanslagning av de tre public service-bolagen. SVT har i sina yttranden över dessa utredningar ställt sig bakom de huvudsakliga motiven för en sammanslagning, nämligen att en integration skulle stärka public serviceutbudet såväl vad gäller kvalitet som mångfald, inte minst regionalt och lokalt samt att ett sammanhållet mediebolag leder till en effektivare resursanvändning. Mot en sammanslagning av i synnerhet SVT och SR står dock argumentet att konkurrensen mellan programbolagen ökar mångfalden i medierna. Detta argument har varit bärande för utredningens förslag om att behålla nuvarande ordning.

Om riksdagen följer utredningens förslag bör den ta i beaktande att den begränsar förutsättningarna att rationalisera verksamheten. Det har således en kostnad att också framgent fördela public service-uppdraget på flera fristående bolag.

---

¹ Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB benämns i det följande Förvaltningsstiftelsen.

Även om förutsättningarna således inte är optimala i en situation med tre bolag, ser SVT möjligheter att genom utvecklad samverkan mellan bolagen nå ett effektivare resursutnyttjande. Inte minst den föreslagna momsbeläggningen bidrar till ökade möjligheter att samverka. Det redskap som anvisas, det vill säga det gemensamma förvaltningsbolaget SRF, kan dock inte fylla den funktion som utredningen avser, inte minst då större delen av verksamheten faller under lagen om offentlig upphandling och således ska upphandlas av de tre bolagen. SVT ser konkurrensut-sättning som positiv och något som kan leda till en ökad effektivitet.

Vad gäller den interna organisationen, delar SVT utredningens analys att momsbeläggningen utgör ett kraftfullt incitament för en ökad utläggningsgrad, och att en styrning genom kvotering är olämplig. SVT vill även peka på de förändringar som genomförts av programbolagets upp-dragsprocess, och att dessa förändringar till stor del genomförts i enlighet med önskemål från branschen. SVT ser en fortsatt dialog med branschen som såväl positiv som nödvändig för att säkra kvaliteten i utbudet, men vill skarpt invända mot förslagen om generella branschavtal på området, i synnerhet den del som rör en generell rättighetsfördelning mellan företagen. SVT anser att spelreglerna bör utgå från marknadsmässighet och förhandlingar där rättighetsfördel-ningen står i proportion till den risk som respektive aktör tar. Den modell utredningen föresprå-kar förefaller SVT särdeles märklig, då de flesta ledande produktionsbolag i Sverige ingår i stora internationella koncerner eller är dotter- eller syskonföretag till SVTs direkta konkurrenter. Det kan starkt ifrågasättas om tv-avgiftsmedel ska användas för att subventionera dessa företags risk utan motsvarande krav på prestation.

Tillgänglighet

När det gäller områdena tillgänglighet och minoritetsspråk ställs ett antal krav på utveckling. SVT delar i huvudsak utredningens bedömning på dessa områden, men menar att en ökning av kraven bör ske utan detaljreglering. SVT ser även en fortsatt dialog med intresseorganisationer-na som mycket positiv, men vill inskräpa att denna måste ske på ett sådant sätt att den inte står i strid med programbolagens publicistiska ansvar.

SVT delar ambitionen att allt som är rimligt att texta ska textas ska uppnås under den komman-de tillståndsperioden. Möjligheten att utöka textningen styrs dock av vissa begränsningar, i syn-nerhet framtagandet av ett taligenkänningsystem. Ett sådant system kan sägas bestå av två del-ar: En allmän del som i första hand utgörs av en större språkdata-bas och en mer specifik tv-applikation. SVT anser att det är rimligt att programbolaget, tillsammans med andra tv-bolag, bidrar till finansieringen av utvecklingen av den särskilda applikation som krävs för tv-textning, men att framtagandet och upprätthållandet av en stor databas över svenska språket bör ske med allmänna medel.

Även med ett tal-till-text-system ser SVT att det kan finnas skäl att pröva om inte tillgänglighe-ten i två fall, regional textning samt direktsända riksdagsdebatter, bättre kan tillgodoses på andra sätt än genom textning i broadcast, och SVT lämnar förslag i detta hänseende.

SVT pekar även på vikten att tillgänglighetskrav på SVT motsvaras av insatser längs hela ked-jan till tittaren. SVT har begränsade möjligheter att exempelvis påverka distributörer eller de-taljhandels val av tillgängliga boxar, samt att utvecklingen av tillgänglighet liksom annan ut-veckling påtagligt påverkas av programbolagets allmänna ekonomi.

Kapitel 1 i utredningen utgörs av en inledning med direktiv för utredningen, beskrivning av arbetet och vidare disposition. SVT kommenterar i det följande utredningen från och med kapitel 2.

Kap 2 Radio och TV i förändring: Ett sammanhang

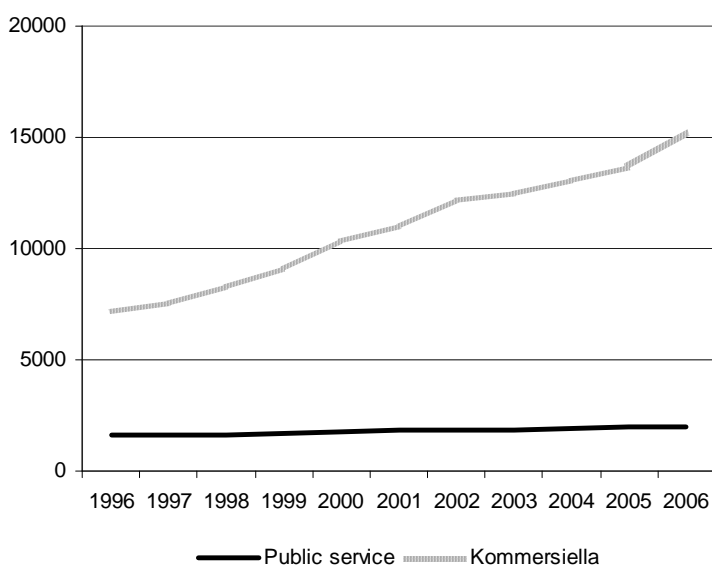
I kapitlet ger utredningen en bild av dagens medielandskap. SVT anser att utredningen i stora drag ger en rättvisande bild av utvecklingen. SVT vill dock i tillägg till utredningens resonemang peka på följande:

Kommersiell tillväxt

Public service och kommersiella kanaler har en sund konkurrens när det gäller innehållets kvalitet. De kommersiella kanalerna kan med ett publikt attraktivt utbud generera ytterligare intäkter (såväl reklamintäkter som abonnemangsintäkter) vilket skapar nya möjligheter för satsningar på att utveckla utbudet. Public service kan inte på detta sätt finansiera en utveckling genom nya intäkter, men även public service behöver utvecklas när publikens krav ökar. Ansvar för att säkra de nödvändiga intäkterna och därmed resurserna för public service ligger därför i inom ramen för politiska beslut.

Under den föregående tillståndsperioden har kommersiell tv ökat sina intäkter radikalt. Detta är en utveckling som väntas fortsätta. Utredningen redovisar att den kommersiella delen i dag utgör ca tre fjärdedelar tv-marknaden och public service en fjärdedel. Nedanstående diagram redovisar omsättningsutvecklingen för de 25 största nordiska medie-företagen, kommersiella och public service. Om man ser till de stora tv-kanalerna så är den genomsnittliga tillväxten för de kommersiella aktörerna på den svenska marknaden ca fem procent om året – även med hänsyn taget till utvecklingen under lågkonjunktur. Tillväxten på den kommersiella tv-marknaden innebär att kostnadstrycket ökar för public service.

Omsättningsutveckling för de 25 största nordiska medie-företagen (miljoner €, löpande priser)

Källa: Nordicom/Göteborgs universitet

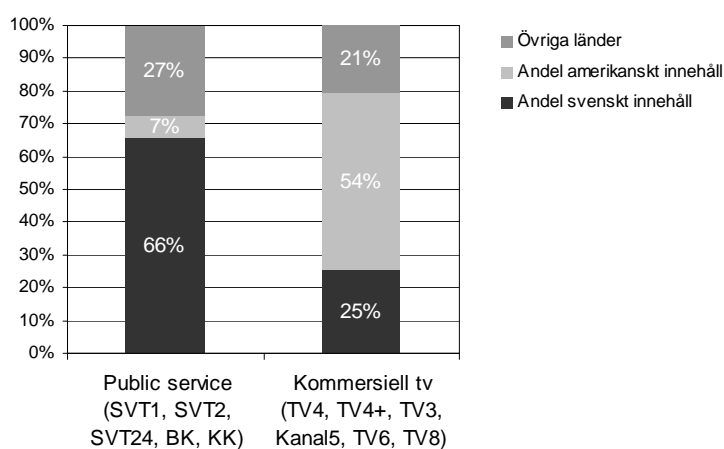
SVTs betydelse för svenskt innehåll

SVT som företag jämförs ofta med de kommersiella kanalernas som i hög grad kännetecknas av att vara slimmade inköpsorganisationer. Men skillnaderna i exempelvis kostnadsnivå och antal medverkande och medarbetare beror i hög grad på verksamheternas i grunden olika karaktär.

SVTs produktion av svenskt innehåll – i synnerhet investeringar i svenskt drama - är betydligt större än andra tv-aktörers. SVT har en omfattande verksamhet för barn och särskilda grupper. Det är en decentraliserad verksamhet, totalt på 29 orter runt om i Sverige. Mer än 55 procent av allmän-tv-produktionen sker utanför Stockholm. SVT har en rikstäckande och regional nyhetsverksamhet med såväl sändningar som beredskap dygnet runt.

Kvaliteten på de i många kommersiella kanaler dominerande amerikanska tv-programmen och serierna har förbättrats. Det är en särskilt stor utmaning för public service som fortsatt lägger mest pengar på svensk produktion och ett skäl till att SVT, idag koncentrerar resurserna för en ökad kvalitet. I genrer som kultur, drama, samhälle och fakta är SVTs andel av svensk produktion mycket hög. Diagrammet och tabellen nedan visar andelen svensk produktion i kommersiella kanaler respektive SVT.

Produktionsursprung i svenska tv-kanaler 2007

Beräkningar utifrån Kent Asp/Granskningsnämnden, Svenskt TV-utbud 2007. Beräkningarna omfattar de kanaler som Granskningsnämnden mäter.

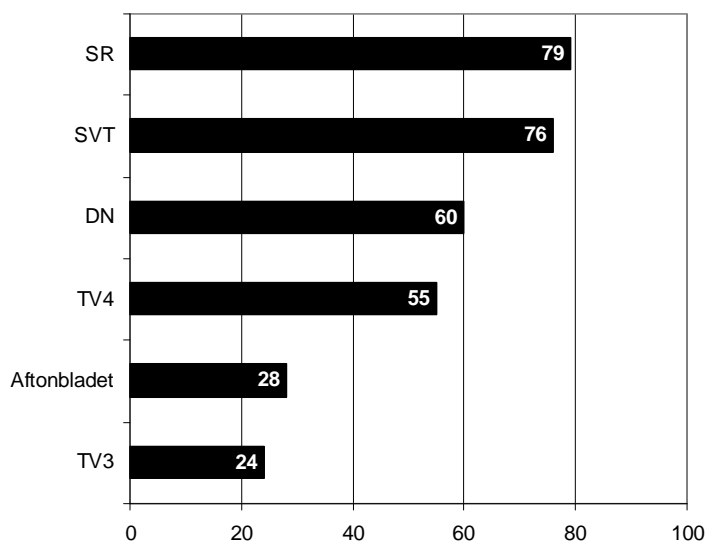
Efter att utredningen lagts fram, har även EU-kommissionen i sin återkommande uppföljning av efterlevnaden av artikel 4 i TV-direktivet pekat ut Sverige som det land i Europa som har lägst andel program från Europa, och Sverige är idag ett av få länder som inte klarar av att leva upp till villkoret. Det är i hög grad SVT, tillsammans med UR som med sin stora andel svenska, nordiska och europeiska program bidrar till att höja genomsnittet.

Förtroende, mångfald och kvalitet: Public service sticker ut

Trots den hårda konkurrensen är det public service-bolagen som fortsatt åtnjuter det största förtroendet bland publiken. Resultaten i flera attitydundersökningar visar ett bevarat förtroende för SVT hos publiken. Enligt exempelvis Medieakademiens mätningar fördelar sig förtroendet för olika medier i enlighet med diagrammet till höger.

En förklaring till förtroendet är att även om tittartidsandelarna sjunkit för public service, så är räckvidden fortfarande hög. Tittartidsandelen mäter den tid som tittarna

Andelen med högt eller mycket högt förtroende 2007

Källa: Medieakademien/TNS Gallup

lägger på SVTs kanaler medan räckvidden avser hur stor del av befolkningen som någon gång väljer att se någon del av SVTs utbud. Räckvidden är därför ett relevant mått för public service, som ska vara till för alla. Veckoräckvidden för SVTs samlade utbud var 2007 91 procent. Så stor är andelen som uppger att de tagit del av något av SVTs totala utbud av program och tjänster under en vecka.

För att upprätthålla räckvidden måste utbudet kännetecknas av mångfald och kvalitet. De begreppen är även nyckelbegrepp i programbolagets uppdrag. Vad gäller innehållets mångfald, visar Granskningsnämndens årliga mätningar som utförs av professor Kent Asp, Göteborgs Universitet, att mångfalden fortsatt är störst i SVTs kanaler. (Se tabell nedan.) Utbudsmätningarna pekar även på en helt annan utbudssammansättning hos public service jämfört med de kommersiella.

Mångfalden i programutbudet

<i>Breddindex</i>	<i>2007</i>
SVT1	0,64
SVT2	0,61
SVT24	0,58
TV4	0,54
TV4+	0,42
TV3	0,32
Kanal5	0,32
TV8	0,32
KK	0,27
TV6	0,23

Granskningsnämnden/Kent Asp, Svenskt TV-utbud 2007, breddindex = genremångfald, skala 0-1. Tabellen omfattar de kanaler Granskningsnämnden mäter.

Ytterligare en förklaring till varför förtroendet är fortsatt högt, är sannolikt att public service-utbudet uppfattas hålla en högre kvalitet. I de ovan nämnda SOM-undersökningarna ställs även frågor till allmänheten om detta. SVT uppfattas idag som ledande i tio av fjorton genrer.

SOM-undersökningen: Bästa TV-kanal enligt publiken

<i>Genre</i>	<i>Bästa kanal</i>
Kulturprogram	SVT
Teater, opera	SVT
Barnprogram	SVT
Samhällsprogram	SVT
Svenska TV-serier	SVT
Nyheter	SVT
Naturprogram	SVT
Dokumentärer	SVT
Ungdomsprogram	SVT
Sport	SVT
Lättare underhållning	TV4
Populärmusik	Annan TV
Långfilmer	TV4
Utländska tv-serier	Kanal 5

Göteborgs universitet/SOM-undersökningen 2007, "Vilken tv-kanal tycker Du har de bästa programmen när det gäller...?"

Utveckling

SVT är idag ett företag som åtnjuter ett exceptionellt stort förtroende, har ett utbud med mycket stor mångfald och hög kvalitet, samt en mycket hög andel svenska och europeiska program. Det är ett klart särskiljande utbud där programbolaget är ledande inom genrer som drama, samhälle, kunskap, och inte minst barnprogram. SVT är även ledande inom tillgänglighet och program för särskilda grupper som barn, funktionshindrade och språkliga och etniska minoriteter. Detta trots att verksamheten i ekonomiska termer bara utgör en fjärdedel av tv-marknaden.

SVT har idag att agera på en globaliserad, fragmentiserad och digitaliserad marknad där den kommersiella sektorn har uppvisat en kraftig tillväxt. Kommersiella kanaler möter i hög grad det nya medielandskapet med en utökning av antalet kanaler. SVT har valt en annan strategi. SVT kan, mot bakgrund av att verksamheten bedrivs med tv-avgiftsmedel och inte med betal-tv-intäkter som ökar med antalet kanaler, i förlängningen inte möta konkurrensen på det sättet. SVT möter därför fragmentiseringen med koncentration i broadcast och satsning på on demand. Med det första ledet avses en fokusering av originalinvesteringar i utbudet på ett mindre antal program i ett mindre antal kanaler i syfte att uppnå en högre kvalitet, medan det andra ledet, satsning på on demand, avser en fortsatt expansion inom nya medier. SVT kan konstatera att kärnverksamheten, broadcast, inom överskådlig tid är betydligt mer omfattande än nya medier såväl vad gäller användning som vad gäller produktion. De tjänster programbolaget erbjuder inte minst på internet är dock mycket uppskattade av publiken. Användningen av tjänster som SVT Play ökar starkt. De nya medierna ger public service möjligheter att utveckla och fördjupa utbudet, tillsammans med publiken.

Kap 3 Min syn på public service

SVT delar den syn på public service som utredningen ger uttryck för. Som utgångspunkt för sitt resonemang tar utredningen bolagens oberoende och det särskilda uppdraget från allmänheten. Oberoendet och uppdraget att verka i allmänhetens tjänst är enligt SVT grunden för det stora förtroende programbolagen åtnjuter och ett fortsatt förtroende är i sin tur grunden för ett fortsatt uppdrag. SVT ser därför oberoendet, och allmänhetens förtroende, som verksamhetens fundament. Detta är de grundläggande skälen till att SVT i det följande avvisar förslag om finansiering genom statsbidrag och en ny, styrande roll för förvaltningsstiftelsen, samt varför SVT tillstyrker utredningens förslag om minskad detaljreglering.

Uppdraget att verka i allmänhetens tjänst innebär att verksamheten ska vara till för alla. Det leder till att uppdraget spänner över ett vitt fält: Det handlar med utredningens ord om att granska, ifrågasätta och skapa debatt, att utbilda och folkbilda, att i vid bemärkelse spegla hela landet, att underhålla och att utbudet ska vara tillgängligt och relevant för alla. Utbudet ska kännetecknas av kvalitet och allsidighet, där det breda kan erbjuda en plattform för det särpräglade. Public service har ett särskilt ansvar för språkliga och etniska minoriteter, det svenska språket samt barn och unga. SVT tillstyrker även denna tolkning och menar att utredningens resonemang kring dessa punkter är föredömligt tydliga och klara. SVT delar även utredningens slutsats att public service omfattar helheten av detta utbud och därför inte kan bestå av enskilda program eller ett fåtal genrer.

Utredningen klargör slutligen i detta kapitel även skälen för varför det ur viss synvinkel mer omdebatterade begreppet public service bör användas för att beskriva programbolagens verksamhet, istället för det mer otympliga radio och tv i allmänhetens tjänst. SVT ställer sig bakom detta. Public service är idag ett etablerat begrepp för att beskriva SVTs, SRs och URs verksamhet.

Kap 4 Organisations-, samverkans- och effektiviseringsfrågor

I kapitlet behandlas frågor som rör public service-koncernens organisation och inte minst relationen mellan programbolagen och Förvaltningsstiftelsen, som är programbolagens ägare. Förvaltningsstiftelsens syfte är enligt stiftelseförordnandet att främja programbolagens självständighet.² Samtidigt kan det av ägarkonstruktionen framstå som om Förvaltningsstiftelsen även ska styra verksamheten, då stiftelsen är ensam ägare till de tre programbolagen. Detta har inte varit syftet. För att än tydligare inskräpa att detta inte var fallet fastslogs det i syftesförklaringen i propositionen som låg till grund för beslutet om stiftelsens bildande att *"...man skall främja, inte public serviceverksamheten som sådan, utan just dess självständighet."*³ Syftet är alltså inte att stiftelsen ska operationalisera riksdagens uppdrag och styra programbolagen – styrningen ska ske genom de återkommande besluten i riksdagen.

I de senaste två public service-utredningarna har det funnits en otydlighet kring Förvaltningsstiftelsens roll, där förslag har lämnats som kan tolkas som en ambition att åstadkomma en mer aktiv och eventuellt styrande roll för FS. Parlamentariska kommittén skrev i sitt betänkande 2005 att *"...stiftelsens ansvar kan sägas vara att på allmänhetens vägnar utöva sina befogenheter som ägare så att verksamheten bedrivs i enlighet med riksdagens intentioner."*

Programbolagen ifrågasatte om en sådan styrning var förenlig med stiftelsens syfte. SVT betonade därför i yttrandet över den parlamentariska kommitténs vikten av att Förvaltningsstiftelsen *"...inte i något fall ska kunna ingripa direkt i programföretagens verksamhet eller överhuvudtaget fatta beslut i frågor som rör det löpande arbetet i programverksamheten."*

Den föreliggande utredningen lägger i kapitel 4 och kapitel 6 en rad förslag kring nya uppgifter för Förvaltningsstiftelsen, som enligt utredningen leder till *"... en tydligare ägarroll bland annat för en effektiv resursanvändning inom företagen"*

Förvaltningsstiftelsen har ett ansvar för att utöva tillsyn över programbolagsstyrelsernas arbete. Det är en naturlig följd av rollen som ägare, liksom uppgiften att utse styrelsernas ledamöter. Frågan är dock hur aktiv Förvaltningsstiftelsen kan och ska vara. Just inskräpandet av Förvaltningsstiftelsens ansvar för den gemensamma effektiviteten, öppnar för en relativt fri bedömning om behovet av styrning av verksamheten. Detta accentueras av de konkreta förslagen i public service-utredningen, inte minst om:

- att bolagen ska rapportera till Förvaltningsstiftelsen hur det gemensamma effektiviseringsarbetet fortskrider inom ett antal utpekade områden: IT och teknik, arkiv och mediehantering, försäljning, inköp och fastigheter.
- en förstärkning av SRFs roll och i synnerhet förslaget om att Förvaltningsstiftelsen ska utgöra valberedning för SRFs styrelse.
- att ett antal anslagsvillkor ska överföras till bolagsordningen och att Förvaltningsstiftelsen därmed får ett ökat ansvar att tillse efterlevnaden av dessa)
- att Förvaltningsstiftelsen ska utse hela styrelserna för programbolagen, det vill säga även ordförande som för närvarande utses av regeringen.

Dessa förändringar sammantaget skulle kunna ses som ett avsteg från den grundläggande principen att Förvaltningsstiftelsens roll ska vara att värna public servicebolagens självständighet.

---

²"I syfte att främja självständigheten hos företag som i den omfattning och på det sätt som riksdagen och regeringen bestämt här i landet bedriver sändningar av ljudradio och televisionsprogram i allmänhetens tjänst, bildar staten denna stiftelse."²

³ Proposition 1992/93:236

Förvaltningsstiftelsens roll blir mer operativ. SVT ifrågasätter det principiellt välgrundade i detta. Förskjutningen skulle innebära förskjutningar i den i vissa delar subtila konstruktion med en ägare med några få tydliga uppgifter (utse styrelser och främja oberoendet) och programbolag som direkt erhåller medel till verksamheten och vilkas verksamhet i grunden regleras av sändningstillstånd som ägaren i ingen del förfogar över. Det kan ifrågasättas om inte en sådan förskjutning skulle kräva en ändring av stiftelseurkunden. Det kan även ifrågasättas om ägarkonstruktionen i sig och principerna för Förvaltningsstiftelsens styrelses sammansättning är den mest ändamålsenliga för ett utökat, mer operativt uppdrag.

En viss utvidgning av ägaransvaret sker när anslagsvillkoren (AV) försvinner och vissa villkor förs in i bolagsordningen (BO). Det är dock enligt SVT angeläget att Förvaltningsstiftelsens syfte inte förändras och att stiftelsen inte utvecklas i riktning mot ett nytt aktivt moderbolag av det slag det tidigare moderbolaget Sveriges Radio AB var. Syftet med Förvaltningsstiftelsen är att utgöra en nödvändig och viktig buffert gentemot politiska intressen och maktsfärer.

Programbolagen bör inom de ramar som fastlagts av riksdagen fullt ut ha det publicistiska tolkningsföreträdet i relation till uppdraget, liksom den ekonomiska styrningen av verksamheten. Detta inte minst då frågor om ekonomi och organisation i de allra flesta fall är direkt kopplade till den publicistiska verksamheten. Det operativa ansvaret för att tillse att verksamheten bedrivs effektivt bör därför fortsatt vila hos de enskilda programbolagens styrelser. Mot bakgrund av detta bör inte heller Förvaltningsstiftelsen ha en medlande roll mellan bolagen.

Vad gäller *granskningen* av verksamheten kan programbolagen konstatera att Förvaltningsstiftelsen har en naturlig roll att övervaka styrelsernas arbete. Förvaltningsstiftelsen är även det organ som har möjlighet att tillgripa sanktioner – exempelvis att inte bevilja ansvarsfrihet i händelse av att grava missförhållanden skulle uppstå i bolagens förvaltning. Denna roll har Förvaltningsstiftelsen redan idag. Dock bör inte heller Förvaltningsstiftelsens roll i detta hänseende utvecklas påtagligt från idag. En mer detaljerad granskning av ett överordnat organ kommer i praktiken att bli styrande. Granskningen bör i första hand utföras av bolagens revisorer när det gäller den ekonomiska förvaltningen och redovisningarnas validitet, av Granskningsnämnden när det gäller granskning av utbud och uppfyllandet av tillståndskraven samt i förekommande fall av Riksrevisionen när det gäller bland annat effektivitetsrevision.

Syftet med utredningens förslag förefaller vara att genom att utvidga Förvaltningsstiftelsens roll mot en mer aktiv styrning av programbolagen åstadkomma en närmare samverkan mellan bolagen. Behovet av en sådan förändring kan ifrågasättas då det med de förslag som lämnas om en momsbeläggning av tv-avgiften och ett omfattande rationaliseringskrav som uppstår i gapet mellan kostnadsökningar/utvecklingsbehov och uppräknings av avgiften redan finns incitament i form av såväl morot som piska för ökad samverkan.

SVTs utgångspunkter vad gäller rollfördelningen mellan de olika organen är följande:

- De avgörande *styrande* besluten om public service bör vara de *övergripande beslut om riktlinjer* som riksdagen fattar med anledning av ingången av en ny tillståndsperiod. Regeringen utfärdar mot bakgrund av detta beslut programbolagens sändningstillstånd.
- Programbolagen har, inom de riktlinjer och ekonomiska ramar som fastställts av riksdagen, *tolkningsföreträde till hur uppdraget ska utföras*
- Förvaltningsstiftelsens syfte är att *främja bolagens självständighet*, genom att utöva sitt ägaransvar.
- Granskningsnämnden bör mot bakgrund av att en vidsträckt yttrandefrihet ska råda ansvara för *tillsynen av utbudet*, och att det utformas inom sändningstillståndets och Radio- och TV-lagens ramar.
- Revisorerna granskar för Förvaltningsstiftelsens räkning *den ekonomiska förvaltningen* och att *de organisatoriska villkoren* i bolagsordningen följs.

- Riksrevisionen kompletterar denna granskning genom sin del i den årliga revisionen, samt sitt mandat att genomföra en mer utförlig *effektivitetsrevision* inom delar av verksamheten när det är påkallat.

Nedan kommenteras de enskilda förslagen i utredningen.

4.1 Organisationen av public service

Utredningens bedömning: Public service-verksamheten bör under kommande tillståndperiod även fortsättningsvis bedrivas inom de tre fristående public service-företagen SVT, SR och UR.

SVT: I tidigare utredningar har frågan rests om en sammanslagning av de tre public service-bolagen. SVT har i sina yttranden över dessa utredningar ställt sig bakom de huvudsakliga motiven för en sammanslagning, nämligen att en integration skulle stärka public serviceutbudet såväl vad gäller kvalitet som mångfald, inte minst regionalt och lokalt samt att ett sammanhållet mediebolag leder till en effektivare resursanvändning.

Mot en sammanslagning av i synnerhet SVT och SR står dock argumentet att konkurrensen mellan programbolagen ökar mångfalden i medierna. Detta argument har varit bärande för utredningens förslag om att behålla nuvarande ordning.

Om riksdagen följer utredningens förslag bör den ta i beaktande att den begränsar förutsättningarna att rationalisera verksamheten. Det har således en kostnad att också framgent fördela public service-uppdraget på flera fristående bolag.

Även om förutsättningarna således inte är optimala i en situation med tre bolag, ser SVT möjligheter att genom utvecklad samverkan mellan bolagen nå ett effektivare resursutnyttjande. Delar av denna samverkan beskrivs utförligare nedan.

4.2 Förvaltningsstiftelsen

Utredningens förslag: Förvaltningsstiftelsen ska utse ordförande och samtliga valda ledamöter i public service-företagens styrelser. De valda suppleanterna avskaffas och ersätts med ledamöter.

SVT: SVT tillstyrker förslaget. Den nuvarande ordningen att Förvaltningsstiftelsen utser styrelsens ledamöter och regeringen ordförande är inte tillfredställande. Med uppdraget att utse samtliga styrelsemedlemmar får Förvaltningsstiftelsen möjlighet att vid rekryteringen se till hela styrelsens sammansättning.

Samtidigt bör det dock framhållas att det även är behäftat med vissa nackdelar om uppdraget överförs till Förvaltningsstiftelsen. Regeringen utnämning är på flera sätt mer transparent än den mer anonyma men politiskt tillsatta Förvaltningsstiftelsens styrelse. Risker finns för en politisering i det dolda. Genomförs även de andra förslagen i utredningen gäller detta i än högre grad och SVT vill peka på vad som ovan sagts om en eventuell ny roll för Förvaltningsstiftelsen.

SVT tillstyrker även förslagen om att de valda suppleanterna avskaffas och ersätts med ledamöter.

4.2.3 Finansiering av Förvaltningsstiftelsen

Utredningens bedömning: Förvaltningsstiftelsen bör vid sidan av avkastningen från stiftelskapitalet kunna finansieras via koncernbidrag.

SVT: SVT ser koncernbidrag som en möjlig kompletterande finansieringsform för Förvaltningsstiftelsen, men ser det som centralt att finansieringen begränsas till ett minimum för att täcka exempelvis nödvändiga revisorsarvoden mm. Det bör inte finnas möjlighet för Förvaltningsstiftelsen att successivt utöka sin administration, dels då medel i sådana fall måste tas från programproduktion, dels då detta riskerar till att bidra till att Förvaltningsstiftelsens roll förändras i enlighet med vad som ovan anförts.

4.3 Samverkan och effektiv användning av resurserna

4.3.1 Public service-företagens resultat och planer

Utredningens bedömning: Mervärdesskattebeläggning av public serviceavgiften som föreslås i kapitel 5 möjliggör en effektivare resursanvändning. Public service-företagen bör inom ramen för uppdraget även fortsättningsvis kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet.

SVT: SVT instämmer i bedömningen att mervärdesskattebeläggningen möjliggör en effektivare resursanvändning och ser det som en självklarhet att även fortsatt arbeta för att öka effektiviteten och produktiviteten. SVT har, vilket delvis återges av utredningen, i synnerhet under de två senaste tillståndsperioderna successivt effektiviserat verksamheten mot bakgrund av det rationaliseringskrav som uppstår genom skillnaden mellan de faktiska kostnadsökningar och uppräknade av medelstillelningen. SVT genomförde rationaliseringarna med en bevarad kvalitet i utbudet och fortsatt högt förtroende hos publiken, enligt externa analyser och bedömningar, som bland annat påvisats i det underlag som inlämnats till utredningen.

Detta arbete fortsätter för närvarande med en rad rationaliseringsåtgärder som ska genomföras innan utgången av innevarande tillståndperiod. Åtgärderna innebär att kostnadsnivån sänks med 250 miljoner kr. Organisationen nedbemannas med omkring 500 personer, vilket ungefärligen motsvarar var femte fast anställd. Det rör sig om nedskärningar på administrativa stödfunktioner som HR och ekonomi, och omläggning av verksamheten, från åtta enheter till två divisioner med en effektivare styrning av framförallt produktionsresurserna.

Men insatser inom stödfunktioner och effektivisering av produktionen är idag inte längre tillräckliga för att täcka rationaliseringskravet. Det krävs i allt högre grad besparingar inom programverksamheten. För att upprätthålla kvaliteten och säkra driftssäkerheten satsar därför SVT idag på att koncentrera verksamheten till färre program och till färre produktionsorter för allmän-tv.

I den ekonomiska situationen som SVT till fullo delar med SR och UR, och ett samtidigt delvis nytt medielandskap med ett stort antal konkurrerande företag samordnade i starka koncerner, är det naturligt att även programbolagen stärker varandras positioner genom att i ökad grad samordna sina resurser. Detta sker redan idag genom olika former av bi- och trilaterala samarbeten och genom SRF.

De rationaliseringar genom samverkan som av externa konsulter bedömts som möjliga uppgår inom administration, fastigheter och IT till närmare 100 miljoner. Det är emellertid inte möjligt att avgöra hur stor del av rationaliseringspotentialen som de facto kan genomföras och med vil-

ket resultat innan samordningen har slutförts, inte minst mot bakgrund av att stora delar av verksamheten ska upphandlas i enlighet med lagen om offentlig upphandling.

I en ständigt pågående dialog mellan SVT, SR och UR, med utgångspunkten att programbolagen också fortsättningsvis är fristående och självständiga, görs dock en genomgång av ytterligare möjligheter till samverkan.

4.3.2 Public service-redovisningarnas jämförbarhet

I de nuvarande anslagsvillkoren ställs krav på en ökad jämförbarhet i bolagens redovisningar. De tre programbolagen SR, SVT och UR har under 2007 i en särskild arbetsgrupp försökt identifiera tänkbara och möjliga aspekter på jämförbarhet. Public service-redovisningarna för tidigare år har legat till grund för detta arbete. Ett antal potentiella jämförbarhetsområden har identifierats, men en noggrannare analys har visat att de praktiska möjligheterna att skapa gemensamma definitioner i många fall varit komplicerade och kostsamma. En stor del av de data som tas fram för respektive programbolag bygger på interna datorstödda informationssystem som i nuvarande utformning inte utan stora kostnader kan utvecklas och anpassas att gälla samtliga tre programbolag.

Det första steget till jämförbara definitioner har tagits i samband med att en sådan systemförändring genomförs då ekonomihanteringen samlats i ett gemensamt administrativt centrum. De tre bolagens kontoplaner har setts över och fått en gemensam utformning, för att åstadkomma en ökad jämförbarhet på kostnadssidan.

Tre områden där arbete pågår med en ökad jämförbarhet är utomståendes medverkan, effektivitet och produktivitet. En gemensam definition av *utomståendes medverkan* kommer att kunna presenteras i public service-redovisningen för 2008. Gruppen arbetar vidare med begreppsapparaten för olika produktionsformer och samverkan med utomstående, men noterar att det är svårt att finna gemensamma definitioner som samtidigt har en relevans för de olika skilda verksamheterna.

När det gäller *produktivitet* kan bolagen konstatera att det är svårt att jämföra timkostnader för radio och tv. De båda medierna har olika förutsättningar förenade med sina respektive produktionsprocesser och det faktum att verksamheten bedrivs i olika företag. Att jämföra tv-produktionskostnader mellan SVT och UR innebär också svårigheter. De båda bolagen har olika produktionsprocesser som är anpassade för respektive uppdrag. Även att jämföra effektivitet inom SVT med hjälp av timkostnad är problematiskt. En stor del av programmen förändras på ett sådant sätt eller byts ut mellan åren att utbudet inte är direkt jämförbart. Prioriterar SVT ett år exempelvis drama leder det till en ökad timkostnad. Det finns också en medveten strävan att omfördela kostnader mellan administration och programverksamhet som i sig innebär att timkostnaden kan öka och vid bibehållen produktionsvolym leda till ökande programkvalitet.

När det gäller *effektivitet* har avsikten med den jämförbara kostnadsfördelningen varit att programbolagen ska kunna jämföras med avseende på hur stor andel av den totala kostnaden som läggs på programkostnader respektive övriga kostnader. Även sådana metoder har dock begränsningar, då det inte alltid är möjligt att ta hänsyn till att en ineffektivitet kan uppkomma om produktionsmedarbetare belastas med administration som tidigare utförts centralt. Programbolagen har här i olika fall valt olika strategier.

SVT menar mot bakgrund av detta att kravet på jämförbarhet mellan bolagen i vissa fall leder till en minskad relevans för att beskriva det enskilda programbolagets verksamhet.

I samband med övergången till direktfinansiering bortfaller anslagsvillkoren och redovisningarnas reglering överförs till bolagsordningarna. Detta gäller även de krav som handlar om redovisningarnas jämförbarhet.

SVT menar, mot bakgrund av vad som anförts om Förvaltningsstiftelsens roll och syfte, att det är önskvärt att det klarläggs att tolkningsföreträdet till hur redovisningen av public service-verksamheten ska ske bör vila hos bolagen, och att Förvaltningsstiftelsens inte har ett ansvar att styra utvecklingen av jämförbara mått i redovisningarna.

4.3.3 Sveriges Radio Förvaltnings AB

Utredningens bedömning: Det finns möjligheter att förbättra förutsättningarna för SRF:s verksamhet genom att förse SRF med en liten, effektiv styrelse med tydlig koppling till public serviceföretagens styrelser. Förvaltningsstiftelsen bör fungera som valberedning och ta initiativ till att tillsammans med public serviceföretagen revidera bolagsordningen för SRF.

SVT: SVT avvisar förslaget om att Förvaltningsstiftelsen bör fungera som valberedning för SRF.

En konstruktion som innebär att Förvaltningsstiftelsen får ett direkt inflytande över programbolagens dotterbolag SRF, skulle innebära att SRF i praktiken inordnas som ett sidoordnat bolag i public service-koncernen. Detta skulle innebära en ny mer aktiv roll för Förvaltningsstiftelsen.

SVT menar att det finns en ägar/kundproblematik som kan motivera förändringar av styrelsesammansättningen i SRF, även om det kan ifrågasättas om den sammansättning utredningen förslår är den mest ändamålsenliga. SVT anser att det bör vara upp till programbolagen att avgöra hur deras dotterbolag ska styras. SRFs verksamhet är operativ och ett redskap för programbolagens gemensamma arbete, som faller under deras ansvar.

SVT vill även peka på det faktum som utredningen påpekar⁴, det vill säga att public servicebolagen faller under lagen om offentlig upphandling (LOU). Det innebär att stora delar av verksamheten inom SRF ska konkurrensutsättas. SVT ser denna konkurrensutsättning av verksamheten inom SRF som positiv. Den ställer krav på SRF som kan leda till att företaget ökar effektiviteten. Skyldigheten att upphandla enligt LOU kan därmed leda till att SRFs verksamhet och betydelse minskar, samtidigt som resurserna används effektivare genom att andra externa företag anlitas.

SVT ser SRF som en av flera naturliga plattformar för samverkan bl a när det gäller sådana verksamheter som inte bör konkurrensutsättas. De förhållanden som ovan anförts leder dock till att det är omöjligt att se SRF som en generell lösning för samverkan inom public service.

4.3.4 Utökad samarbete och samlokalisering

Utredningens bedömning: Public service-företagen bör till Förvaltningsstiftelsen en gång per år redovisa hur ett utökad samarbete inom IT och teknik, arkiv och mediehantering, försäljning, inköp och fastigheter framskrider.

SVT: SVT avvisar bedömningen om en särskild årlig rapportering av bolagens samarbete till Förvaltningsstiftelsen, utan anser att det är rimligt att bolagen fortsatt redovisar effektiviseringsarbete i enlighet med vad som fastställs i årsredovisningslagen, det vill säga, förhållanden *"...som är viktiga för bedömningen av utvecklingen av företagets verksamhet, ställning och re-*

---

⁴ SOU 2008:64, s 78, "Vid sidan av uppdraget finns också ett antal omständigheter som måste beaktas vid analyser av effektiviteten i public service-företagen. Ett exempel är att public service-företagen på samma sätt som myndigheter, men till skillnad från många andra företag, ska följa lagen om offentlig upphandling vid köp av varor och tjänster över ett visst belopp."

sultat.” Rapporteringen bör, liksom idag, ske inom ramen för årsredovisningen. Exempelvis har Förvaltningsstiftelsen genom årsredovisningen informerats om vilka verksamheter som överförts till SRF.

Även bedömningen om särrapportering av effektiviseringsarbetet kan leda till att Förvaltningsstiftelsen får en ny roll som hamnar i konflikt med syftet med dess uppdrag. Det är i sammanhanget värt att nämna att momsplikt för programbolagen i sig utgör ett kraftfullt incitament för en ökad samverkan. Det kan därför ifrågasättas om behovet av kontroll av bolagens effektivisering verkligen motiverar en mer aktiv roll för Förvaltningsstiftelsen.

Om det bedöms nödvändigt att detaljreglera området i enlighet med utredningens bedömning, vilket samtliga programbolag motsätter sig, bör det ske genom en förändring av bolagsordningen. Detta för att undvika att en praxis med ägardirektiv eller motsvarande etableras.

Förvaltningsstiftelsens ansvar att värna bolagens oberoende bör inte sammanblandas med programbolagens styrelsans ansvar att driva verksamheten effektivt. Detta i synnerhet som en sådan ordning, där Förvaltningsstiftelsen har ett uttalat ansvar att tillse effektiviteten i public service-verksamheten som helhet, men ej ett ansvar för publicistiska mål, skulle innebära att effektivitetsmålen överordnas de publicistiska.

Kap 5 Framtida finansiering

5.1 En public service-avgift införs

Utredarens förslag: I lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska TV-avgiften benämnas public service-avgift. Avgiften ska utgöra en betalning för rätten att ta del av utsändningar från SVT, SR och UR och ska finansiera radio och TV i allmänhetens tjänst, och verksamhet som är direkt anknuten till den. Sändningsverksamhet som är riktad mot Sverige ska kunna tas emot av allmänheten utan villkor om särskild betalning. Detta ska anges i lagen.

Innehav av TV-mottagare ska även fortsättningsvis utgöra grund för avgiftsskyldighet. En TV-mottagare definieras i lagen som en sådan teknisk utrustning som kan ta emot utsändning eller vidareutsändning av TV-program.

Avgiften höjs med 2 procent om året. Avgiftens storlek under tillståndsperioden ska anges i lagen.

Programbolagen: Programbolagen uppfattar syftet med utredningens förslag som följer:

- att erlagda medel ska uteslutande användas för att finansiera verksamheten i de tre programbolagen inkl dotterbolag som är kärnverksamhet eller kompletterande verksamhet
- att författningsmässigt etablera ett tjänsterekvisit för att möjliggöra momsbeläggning av avgiften och med åtföljande momsplikt för bolagen
- att slå fast att sändningsverksamhet som riktas mot Sverige kan tas emot av allmänheten utan villkor om annan betalning för innehållet i sändningarna än erlagd public service-avgift (administrativ avgift för tillhandhållande av accesskort ska alltså kunna tas ut av operatör)
- att också fortsättningsvis koppla avgiften till innehav av apparat
- att förtydliga avgränsningen av innehav av tv-mottagare respektive apparat som genererar avgiftsskyldighet
- att genom avgiftslagen överlämna förvaltningsuppgiften att uppbära avgiften till RIKAB

Enligt programbolagen, måste följande krav ställas på den nya regleringen. Författningen med bakomliggande kommentarer och motivuttalanden måste vara så entydig och stringent att den enkelt kan tillämpas av RIKAB. En precisering genom fortlöpande prövning av lagens innebörd genom domstolsutslag måste i möjligaste mån undvikas. Vidare måste den nya regleringen säkerställa att möjligheter att undvika att erlägga avgift ej uppstår. Regleringen ska inte heller leda till att RIKAB vid sin bedömning av om skyldighet att erlägga avgift eller ej ska behöva ta med förhållanden som mottagningsmöjligheter (t ex radioskugga) eller operatörs uttag av avgift av tekniskt eller administrativt slag.

Grundläggande krav måste vara att regleringen fungerar operativt för RIKAB i uppbörden utan risk för intäktsminskningar för public service-verksamheten eller med betydande kostnadsökningar för verksamheten. Vidare måste undvikas att nya kontrollaspekter förs in gentemot avgiftsbetalaren till exempel mottagningsförhållanden eller villkor i avtal med operatör.

Programbolagens ställningstaganden till utredningens överväganden och förslag är i sammanfattnings följande. Resonemang under en del av rubrikerna utvecklas i Bilaga 1.

Ja till begreppet public service-avgift

Programbolagen bejakar förslaget att TV-avgiften fortsättningsvis ska benämnas public service-avgift. Begreppsförändringen medför att det entydigt slås fast att avgiften är unikt kopplad till de tre public service-bolagen SVT, SR och UR (med dotterbolag). Den medför också att det är en avgift med syftet att finansiera verksamhet i form av sändningar som regleras av sändningstillstånd och enligt RTV-lagen beslutade av regeringen i enlighet med riktlinjer fastställda av riksdagen (kärnverksamhet) samt verksamhet direkt knuten till den (kompletterande verksamhet).

Tjänsterekvisitet åtskilt från kriterier för avgiftsskyldighet, hantering av fördelningsnycken

Programbolagen uppfattar att utredningen anser att det s.k. tjänsterekvisitet åstadkoms genom det sista ledet i sista stycket 1§..."ska utgöra en betalning för rätten att ta del av utsändningar som görs i denna verksamhet". Programbolagen finner inte anledning att ifrågasätta denna formulering förutsatt att den av lagstiftaren bedöms vara tillräcklig för att säkerställa det rekvisit som gör momsbeläggning av avgiften möjlig och därmed momsplikt för bolagen. (jfr även kommentarer under 5.4.3)

Det är emellertid inte lämpligt eller möjligt att lägga denna formulering till grund för en bedömning av när och utifrån vilka förutsättningar avgift ska erläggas. Som utredningen slår fast är det innehav av (TV-)mottagare som även fortsättningsvis ska utgöra grund för avgiftsskyldighet. Om med "rätten att ta del av utsändningar" förstås vad som följer av ett hushålls avtal med en operatör (abonnemang på TV-tjänst) förs ett kriterium in som inte kan hanteras av RIKAB.

Om denna uppdelning görs mellan principiellt synsätt som skapar tjänsterekvisit och de omständigheter som skapar avgiftsskyldighet bör avgiftsskyldigheten även fortsättningsvis, som utredningen föreslår, kunna vara kopplad till innehav av TV-mottagare. Om det däremot bedöms som nödvändigt att knyta samman etableringen av tjänsterekvisitet och innehav av mottagare som genererar skyldighet att erlägga avgift, kan det bli nödvändigt att som mottagare även ta med sådan som tar emot utsändning eller vidareändning av ljudradioprogram. Programbolagen rekommenderar alltså inte denna sammanknytning av formulering av tjänsterekvisit och avgiftsskyldighet.

Skilj mellan avgiftsskyldighet och överlämnande av förvaltningsuppgift till RIKAB

I 2§ och 2§a anges den grundläggande avgiftsskyldigheten som följd av innehav av TV-mottagare men även att avgiften ska erläggas till RIKAB. Bolagen menar att det för tydlighetens skull kan vara lämpligt att skilja på dessa två saker med överlämnandet i en särskild paragraf

Begreppen utsändning och vidareändning kan behöva kvalificeras liksom vilket innehav av apparat som ej ska generera avgiftsskyldighet

Skyldighet att erlägga avgift uppstår vid innehav av TV-mottagare som kan ta emot utsändning eller vidareändning. Med apparat för mottagning av utsändning förstås då inte bara apparat för mottagning av utsändning som följer av sändningstillstånd (jfr 1§), utan även utrustning som avser mottagning som inte regleras av sändningstillstånden.

Apparat avsedd för mottagning eller som kan användas för mottagning

Utredningen för ett resonemang (5.1.3 sid. 90) om att begreppet "apparat avsedd för" bör ändras och ersättas med "kan ta emot utsändning eller vidareändning".

Enligt programbolagen leder förslagen formulering inte till en större klarhet. Begreppet kan å ena sidan tolkas som att apparaten i sig kan ta emot sändningar men å andra kan det också läsas som att det med en viss apparat i en given mottagningssituation är möjligt att ta emot utsändning eller vidareändning. Bedömning av huruvida avgift ska erläggas eller ej flyttas då över på en bedömning av mottagningsförhållandena. En sådan möjlighet bör inte skapas.

För att på ett bättre sätt återspegla hur avgiftspliktig apparatur bör avgränsas kan det vara lämpligt att ha med båda begreppen i författningstexten det vill säga "utrustning som kan eller är avsedd för att ta emot utsändning eller vidareändning". Om det skulle bedömas olämpligt med en sådan dubbel avgränsning bör ingen ändring ske av nuvarande ordalydelse. Programbolagen får även hänvisa till yttrandet från RIKAB på denna punkt.

Att kunna ta emot utan villkor om särskild betalning, vad regleras för vem och gentemot vem?

Utredningen föreslår att det i avgiftslagen ska tas in en bestämmelse med innebörden att sändningsverksamhet som är riktad mot Sverige ska kunna tas emot av allmänheten utan villkor om särskild betalning och att denna reglering tas in i avgiftslagen. Förslaget innebär att villkor i nuvarande Anslagsvillkor kvarstår i sak men överförs till avgiftslagen.

Förslaget bör inte läggas till grund för reglering på det sätt som föreslås och med den författningsskommentar som redovisas.

Programbolagen vill påpeka att nuvarande reglering i sig är svårtolkad och svårtillämpbar vad gäller SVTs och URs utsändning i samverkan med operatörer (i första hand satellit) och andra parter (kabeloperatörer, IPTV-operatörer) vidareändning av programtjänsterna från SVT och UR. Den föreslagna förändringen ger inte ökad klarhet och underlättar inte tillämpningen av de krav som ställs på programbolagen. Villkoret föreslås också infört i författning som i första hand reglerar skyldigheten att erlägga avgift för innehav.

Programbolagen har i det föregående föreslagit att avgiftsskyldigheten fortsatt ska vara kopplad endast till apparatinnehavet. Ytterligare ett moment för att RIKAB ska bedöma om avgiftsskyldighet föreligger eller ej bör inte föras in. Villkoret som det idag är intaget i Anslagsvillkoren riktar sig uteslutande till programbolagen och har ingen rättsverkan för avgiftsbetalaren. Det ska inte heller beaktas av RIKAB när ställningstagande ska göras huruvida TV-avgift ska erläggas.

Programbolagen kan acceptera att villkoret fortsatt ska gälla och att det skulle kunna föras in i avgiftslagen men vill peka på att ett alternativ och kanske bättre vore att föra in det i respektive bolagsordning. Villkoret skulle då fortsatt entydigt rikta sig endast till programbolagen.

Public service-avgiften måste räknas upp med mer än 2 procent per år, programbolagen ska kunna aktualisera justering(=höjning) av avgiften under tillståndsperioden alternativt ska uppräkningen justeras fortlöpande i efterhand genom koppling till ett index.

Utredningen föreslår att public service-avgiften ska höjas med 2 procent per år under föreslagna tillståndsperiod (2010-2015). Höjningen ska vara inklusive den mervärdesskatt som avgiften föreslås belagd med. Utredningen konstaterar att en årlig höjning av avgiften med 2 procent innebär ett rationaliseringsstryck för programbolagen men det ska jämföras med det krav på rationalisering som gäller för både offentlig och privat verksamhet

Programbolagen konstaterar att vid en övergång till direktfinansiering måste compensationen för kostnadsutvecklingen kopplas till avgiften.

Det är ett oavvisligt krav från programbolagen att avgiften räknas upp årligen. Den föreslagna nivån om 2 procent är otillräcklig.

Denna nivå innebär att de reala resurserna för programverksamheten successivt och i ganska snabb takt kommer att minska, även om rationaliseringsarbetet fortsätter i minst samma omfattning som idag.

En jämförelse med public service-bolagen i de nordiska grannländerna visar att den svenska uppräkningsnivån är lägre än för dessa. I flera fall är för dessa bolag också den årliga höjningen av avgiften kopplad till index som återspeglar kostnadsutvecklingen. Därutöver har extra medel tilldelats för att täcka kostnader för utveckling av verksamheten.

- *Danmark:* Nivån på anslaget till DR och regionala TV 2- verksamheter slås fast i ett mediepolitiskt avtal, senast för perioden 2006-2010. Som grund för anslaget storlek ligger den förväntade licensintäkten. TV-licensen omvandlades från 2007 till medieli-cens, medan radiolicensen fortfarande gäller för hushåll som endast har radio. Medieli-censen ska under avtalsperioden behålla sitt fasta värde och justeras årligen med kostnads- och löneindexet. Härutöver höjdes avgiften med 1 procent från 2006 till 2007.
- *Finland:* YLEs finansiering har under de senaste åren utretts i två parlamentariska arbetsgrupper, vars förslag till helhetslösningar i allt väsentligt genomförts av regering och riksdag. Nedtrappning av intäkterna från koncessionsavgiften från halvåret 2002 innebar en kraftig försvagning av YLEs finansiella bas, vilken tidsmässigt sammanföll med ökade kostnader för digitalövergången. Balans i YLEs ekonomi har skapats genom en kraftig engångshöjning av tv-avgiften år 2004 (13 procent) och en årlig höjning av avgiften med en procentenhet utöver ett sammansatt kostnadsindex (1/3 levnadskostnadsindex, 2/3 förtjänstnivåindex). Planen gäller till utgången av 2010. Finansieringen efter 2010 utreds av en arbetsgrupp tillsatt av regeringen.
- *Norge:* Kringkastingsavgiftens storlek avgörs årligen av Stortinget. Avgiftens storlek har anpassats till förändringar i NRKs omvärld och dess uppdrag. Den senaste höjningen i samband med 2008 års budget var på ca 8 procent och motiverades med utökat utbud av digitala tjänster från NRK.

Programbolagen konstaterar att historiska data över kostnadsutvecklingen på den svenska radio- och TV-marknaden visar att den årliga uppräkningsnivån av anslagen som förekommit under senare år har varit väsentligt lägre än ökningen av kostnaderna i verksamheten. Den årliga minskningen av tillförda avgiftsmedel i reala termer kan uppskattas ha varit ca 2 procent. Bolagen har genomfört årliga rationaliseringsåtgärder, med bland annat återkommande uppsägningar av personal för att kompensera för detta. Men det har inte varit möjligt att fullt ut kompensera för faktisk kostnadsutveckling. En urholkning av bolagens betalningsförmåga har uppstått.

Möjligheterna att med fortgående rationaliseringsåtgärder möta kostnadsutvecklingen (löner, teknik, distribution, rättigheter etc.) är begränsade eftersom kostnaderna i hög grad bestäms externt. Till det ska läggas att det regelverk och de krav som ställs på bolagen från statsmakternas sida i flera fall utgör en påtaglig begränsning av möjligheterna att genomföra rationaliseringar.

Bolagen har låtit genomföra en analys av kostnadsutvecklingen på marknaden under ett antal år bakåt i tiden av extern part men även den bedömda kostnadsutvecklingen för ett antal kommande år. Slutsatsen är att en årlig uppräkningsnivå med endast 2 procent per år av avgiften skulle medföra en successiv urholkning av de ekonomiska resurserna för public serviceverksamheten. Det leder till konsekvenser som betydande svårigheter att kunna vara en uppdragsgivare för bland annat kulturarbetare och andra upphovsmän och att kunna ha tillräckliga ekonomiska resurs för att kunna ha den decentraliserade organisation som förutsätter ett decentraliserat beslutsfattande

och att kunna spegla och bevaka hela landet. Den fristående rapporten bifogas.⁵ Utredningens förslag beträffande inriktningen av verksamheten innebär att programbolagen i ökad omfattning förväntas köpa programproduktionstjänster externt. Det innebär att bolagens förmåga att betala måste utvecklas i paritet med prisutvecklingen inom branschen.

Utredningen menar att de rationaliseringskrav som fortsatt kommer att ställas på programbolagen med en årlig uppräknings om endast 2 procent bör jämföras med rationaliseringar i privat och offentlig sektor. Jämförelsen faller på sin egen orimlighet för ett privat företag. En privat verksamhet där den reala intäkten minskade med ca 2 procent per år, skulle med all sannolikhet efter ett antal år få stora ekonomiska problem med uppenbar risk för nedläggning av delar eller hela verksamheten. Utredaren bortser i sin bedömning från att privata företag har möjlighet att påverka sin intäktssida på ett helt annat sätt än programbolagen.

Även offentlig sektor har en intäktssida. BNP-tillväxten leder till ökade skatteintäkter, ett reformutrymme som kan användas för olika ändamål. Offentliga verksamheter har ett inbyggt rationaliseringskrav i sin kostnadsuppräknings, men när utvecklingsbehov finns tillförs nya medel. Så sker i dag inte inom public service. Utvecklingen måste i allt väsentligt rationaliseras fram inom befintlig ram

Möjligheterna att påverka intäktssidan är faktiskt mer begränsade än för många kulturinstitutioner vilka kan komplettera den offentliga finansieringen med brukaravgifter (inträdesavgifter, sponsring mm). För programbolagen gäller här ytterst begränsande regler som inte föreslås ändrade för att skapa ökade möjligheter utan på vissa punkter istället föreslå bli ännu mer begränsande.

Det är riktigt att public service-verksamheten successivt rationaliseras, men finansieringen måste också anpassas till de krav som ställs på kvalitativ utveckling av innehåll och tjänster.

För att utredningens intentioner för utvecklingen av public service ska kunna realiseras är det alltså nödvändigt att den årliga avgiftshöjningen blir högre än 2 procent. Parallellt med en sådan höjning kommer bolagen att fortsätta med rationaliserings- och effektiviseringsarbetet inom de ramar som de av statsmakterna angivna villkoren medger.

Om en fast uppräknings per år väljs bör avgiftsnivån för respektive år under tillståndsperioden läggas fast med det nominella beloppet, grundat på en högre årlig uppräknings än 2 procent och utgående från den avgiftsnivån som kommer att gälla för 2009.

Bolagen bör dessutom ges den utryckliga rätten att aktualisera en förändring av avgiftsnivån under tillståndsperioden och en skyldighet föreligga för regering och riksdag att pröva och ta ställning till den analys och de förslag som därvid förs fram. Om bolagen inte aktualiserar en förändring av avgiftsnivån ska de nivåer gälla som läggs fast i ett riksdagsbeslut under 2009 och tas in i avgiftslagen. Förändring av avgiftsnivån på initiativ av regering och riksdag bör inte ske med mindre än att beslut fattas av riksdagen beträffande de grundläggande riktlinjerna för verksamheten (begränsning av verksamheten eller utökning).

Ett alternativ till en fast årlig uppräknings på mer än 2 procent är att koppla avgiftsnivån till ett index. Den rimliga metoden är då att för ett kommande år höja avgiften med den konstaterade kostnadsutvecklingen under en föregående period. Ett enligt programbolagen rimligt index att använda är det tidigare s.k. SR-index. Om modellen med en indexbaserad uppräknings väljs istället för en fast uppräknings på mer än 2 procent per år måste indexkopplingen samt konstruktionen av index föras in i avgiftslagen.

---

⁵ Svensk internet- och etermedia – en omvärldsanalys 2002, 2006, 2010, Casten Almquist AB & Handelshögskolan i Stockholm 2007.

5.2 Övergång till direktfinansiering

Utredarens förslag: Public service-avgiften ska tillfalla SR, SVT och UR direkt utan årligt beslut av riksdag och regering om tilldelning av avgiftsmedel. Avgifterna ska uppbäras av RIKAB och föras över till SR, SVT och UR på det sätt som företagen kommer överens om. Fördelningsnyckeln ska fastställas av riksdagen för hela tillståndsperioden.

Programbolagen: Programbolagen bejaktar en övergång till direktfinansiering med beslut av riksdagen endast om avgiftens storlek samt om den grundläggande fördelningsnyckeln. Avgiften bör entydigt kopplas till finansiering av SVT, SR och UR och till dotterbolag till programbolagen samt i förekommande fall Förvaltningsstiftelsen.

Övergång till direktfinansiering endast under förutsättning att statsbudgetanslag för kompensation ej inrättas

Programbolagen ser inte övergång till direktfinansiering som ett mål sig. Direktfinansiering är ett instrument för att åstadkomma förutsättningarna för en momsbeläggning av avgiften med åtföljande momsplikt för bolagen. Bolagen bejaktar en momsbeläggning, och därmed momsplikt, under förutsättning att den kan ske utan att en kompletterande finansiering av bolagen över statsbudgeten införs. Bolagen utgår vidare från att en modell för momsbeläggning med åtföljande momsplikt ej genomförs mot bolagens uttalade accept.

Det innebär att i den fortsatta beredningen måste fortsatt anslagsfinansiering enligt nuvarande modell ses som ett möjligt alternativ i den händelse samsyn ej kan etableras mellan public servicebolagen och statsmakten. I detta fall bör medelstilldelningen till bolagen vid periodens början räknas upp med det belopp som kan beräknas motsvara den öka momskostnad som kan beräknas uppkomma om utredningens förslag om förändringar i verksamheten åläggs bolagen, i första hand väsentlig ökning av externa köp av främst program och programproduktion. Härigenom skapas initialt en likabehandling med andra programföretag inom radio och TV och den nödvändiga förutsättningen för att inköp av program mm ska kunna göras i enlighet med utredningens förslag. En liknande åtgärd för att kompensera bolagen vid ändrade verksamhetsförutsättningar har tidigare vidtagits nämligen vid införandet av s.k. kultur moms på vissa tjänster vilken ledde till en kostnadsökning för bolagen.

Regleringen av RIKAB

Programbolagen instämmer i förslaget att avgiften ska uppbäras av RIKAB och överlämnandet av denna förvaltningsuppgift till bolaget bör ske genom bestämmelse i avgiftslagen.

Villkoren för RIKABs verksamhet och finansieringen av den ska enligt programbolagen beslutas och hanteras inom ramen för vad som följer av att RIKAB fortsatt är ett dotterbolag till programbolagen Regerings och riksdags inflytande över RIKAB bör utöver överlämnade av förvaltningsuppgift begränsas till att regeringen fortsatt ska godkänna ändring av RIKAB:s bolagsordning.

Överlämnandet av förvaltningsuppgift genom public service-avgiftslagen bör vara tillräckligt för att säkerställa att någon skyldighet för SVT, SR och UR att genomföra en upphandling av uppbördstjänsten inte föreligger. Det är en fördel om detta uttryckligen uttalas av riksdagen.

Utredningen har berört RIKABs roll i uppbörden och relationerna till programbolagen samt mellan dem i en situation med direktfinansiering mer översiktligt sätt. Programbolagen uppfattar att ytterligare ett antal frågor behöver analyseras mer ingående under beredningsarbetet. Huruvida dessa lösningar behöver föreläggas riksdagen kan bolagen inte nu bedöma. Enligt pro-

grambolagens bedömning finns det inte behov av ett avtal mellan staten (regeringen) och RIKAB vid en övergång till direktfinansiering.

Hantering av fördelningsnyckeln

Fördelningsnyckeln såsom den fastställts av riksdagen hanteras idag av regeringen genom medelstilledningen reglerad i anslagsvillkoren för respektive bolag. Vid direktfinansiering försvinner möjligheten. Programbolagen instämmer i utredningens förslag att riksdagen inför tillståndsperioden ska fatta beslut om fördelningsnyckeln för fördelning mellan programbolagen av inbetalade avgiftsmedel. Fördelningsnyckeln bör anges och föras in i avgiftslagen, under förutsättning att direktfinansiering och momsplikt införs. Om nyckeln skrivs in i avgiftslagen blir beslut av riksdagen nödvändig om ändring ska ske.

Enligt programbolagen är det angeläget att de beslut som riksdagen tar under 2009 om förutsättningarna för verksamheten i de tre programbolagen är så entydiga för perioden att behovet av justeringar av fördelningsnyckeln undviks. En fördelningsnyckel som ligger fast under perioden är en önskvärd, närmast nödvändig, förutsättning för den långsiktiga planering som bolagen måste göra.

5.3 Konsekvenser av direktfinansiering

5.3.1 Anslagsvillkor och budgetunderlag

Bolagsordningarna som reglerinstrument för regeringen

Programbolagen instämmer i utredningens slutsats att vid övergång till direktfinansiering saknas grund för regeringen att besluta om Anslagsvillkor. Bolagen har heller inget att erinra mot att nödvändig reglering förs över till respektive bolags bolagsordning. Bolagen utvecklar sin syn på enskilda villkor under kommentarerna till 6.3.

Att reglering förs till bolagsordningarna innebär inte att regeringen kommer förfoga villkoren på motsvarande sätt som varit fallet med Anslagsvillkoren. Regeringens roll begränsas till att efter beslut på bolagsstämman godkänna ändring av bolagsordning. Hur en situation ska hanteras där regeringen inte är beredd att lämna sitt godkännande berörs inte av utredningen.

Någon slags initiativrätt hos regeringen kan inte föreligga med mindre att grund för ändring föreligger genom riksdagsbeslut. Vid övergången från nuvarande finansieringsform till direktfinansiering per den 1 jan 2010 måste andra principer för hanteringen dock tillämpas med en synkronisering av förändringar av bolagsordningarna.

Budgetunderlag bort, former för rapportering och aktualisering av förändringar från programbolagen

Då årliga beslut om medelstilledningen till programbolagen inte längre är aktuella vid direktfinansiering bortfaller, som utredningen konstaterar, behovet av årliga budgetunderlag. Det är emellertid väsentligt att det i riktlinjerna för kommande tillståndsperiod klargörs om och i så fall i vilka former, vid vilka tillfällen och med krav på vilket innehåll regeringen ska kunna ålägga programbolagen att till regeringen inkomma med underlag, redovisningar, förslag etc. Regeringen av dessa skyldigheter måste också bli entydig. Någon möjlighet för regeringen att ad hoc anmoda bolagen att komma in med visst material torde inte komma att finnas.

5.3.2 Uppbörd, kontroll och förvaltning av avgiftsmedel

Inget avtal mellan staten och RIKAB

Programbolagen delar inte uppfattningen att avtal fortsatt ska finnas mellan staten och RIKAB utan ansluter sig alltså till den bedömning som redovisades i SOU 2005:2 att avtalet ej längre behövs. Däremot bör regeringen liksom idag godkänna ändringar av bolagsordningen för RIKAB.

5.3.3 Eget kapital

Utredarens förslag: Det ackumulerade positiva resultatet som eventuellt finns på rundradio-kontot den 31 december 2009 ska tillföras Förvaltningsstiftelsen och användas för att öka det egna kapitalet i SVT, SR och UR.

Programbolagen: Enligt programbolagen är storleken på det ackumulerade resultat som skulle kunna tillföras Förvaltningsstiftelsen, för att öka det egna kapitalet i SVT, SR och UR beroende av hur denna behållning i övrigt ska disponeras. Sker en slutreglering av skulden till Riksgälden på Distributionskontot är det tveksamt om några medel kan tillföras Förvaltningsstiftelsen.

Utredningens redovisar inte sin bakomliggande analys av behovet av ökat eget kapital för programbolagen och inte heller huruvida det bör tillföras som en ökning av aktiekapitalet eller som en ökning av fritt disponibelt kapital. Frågan bör därför behandlas mer ingående i det förestående beredningsarbetet.

Programbolagen har inlett en gemensam analys av dessa frågor. Behovet av en specifik ökning av eget kapital, bundet eller fritt disponibelt, hänger samman med vilka lösningar som blir möjliga beträffande inkomstbeskattning vid direktfinansiering, speciellt effekterna av övergången till direktfinansiering.

5.3.4 Redovisning och inkomstskatt

Utredarens överväganden: Ej inkomstskattebefrielse, hänvisning till inkomstskatteregler avseende underskottsavdrag samt avsättning till periodiseringsfonder.

Programbolagen: Programbolagen har idag möjlighet att undvika inkomstskatt på överskott i den del av verksamheten som finansieras med avgiftsmedel. Det kan ske då avgiftsmedel i dagsläget skattemässigt betraktas som näringsbidrag och endast tas upp till beskattning när de används för att täcka avdragsgilla kostnader. Redovisningsmässigt hanteras de medel som inte används som förutbetalda intäkter på balansräkningens skuldsida, "skuldföring av avgiftsmedel".

Programbolagen är alltså idag inte befriade från inkomstskatt men med tillämpningen av skattelagstiftningen är programbolagen i praktiken befriade från inkomstskatt på erhållna avgiftsmedel. Detta faktiska förhållande måste bilda utgångspunkt vid en bedömning av hur inkomstskatt på verksamheten ska behandlas vid övergång till direktfinansiering. De medel som tillförs bolagen genom direktfinansieringen kommer då inte att kunna betraktas som näringsbidrag i skattehänseende.

En fortsatt faktisk skattefrihet för bolagen skulle inte påverka statsbudgeten negativt, ingen skatt har erlagts och ingen skulle komma att erläggas. Inte heller påverkas konkurrensförutsättningarna gentemot andra mediebolag vid en fortsatt faktisk skattebefrielse.

Programbolagens verksamhet bedrivs i aktiebolagsform men bolagen skiljer sig på en avgörande punkt från andra bolag (här bortses från uppdraget som sådant). Syftet är inte att generera en

vinst utan aktiebolagsformen har valts av andra skäl. Bolagen kan närmast beskrivas som non profit corporations. Särskild lagstiftning för sådana bolag finns dock inte i Sverige. Därför blir det nödvändigt att med särregler åstadkomma en reglering som är rimlig utifrån syftet med public service-bolagens verksamhet. Skäl för sådan särreglering föreligger enligt programbolagens mening mot bakgrund av syftet med verksamheten, intäktformen samt den de facto-situation som under lång tid gällt för bolagen i inkomstskattehänseende.

Att inom ramen för nu gällande skatteregler för aktiebolag åstadkomma en minimering av inkomstskatten är begränsade. Utredningens resonemang om förlustutjämning genom avräkning av underskott mot ett senare överskott är inte heller ändamålsenligt eller lämpligt. Bolagen kan konstatera att det skulle förutsätta stora underskott vid utgången av 2009 som sedan kan balanseras mot senare överskott. En sådan lösning skulle i realiteten vara en direkt uppmaning till en verksamhetsmässig överkonsumtion som inte kan motiveras i sak.

Programbolagen har låtit fristående skattexperter analysera effekten av att använda periodiseringsfonder. Slutsatsen är att effekten för bolagen blir ytterst begränsad.

Programbolagens slutsats är därför att den *enklaste och rakaste lösningen är att bolagen inkomstskattebefrias*.

Ett undantag från inkomstskatt gällande programbolagens som finansieras med avgiftsmedel (kärnverksamhet och kompletterande verksamhet) kan ske genom att i 7 kap 17§ Inkomstskattelagen inordna Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB bland de i denna paragraf uppräknade höggradiga allmännyttiga verksamheter som utgör en sådan central angelägenhet att denna motiverar ett undantag från beskattning. Bolagen förutsätts fortsatt betala inkomstskatt på vinster sidoverksamheten.

Bolagens förslag till momsats för avgiften, 12 procent, kommer att medföra ett överskott för statsbudgeten sett begränsat till momsintäkter på avgiften samt bolagens lyft av ingående moms. Bolagen har tagit fram ett underlag som sammantaget beskriver effekterna på statsbudgeten av momsplikt, momslyft samt skattebefrielse respektive ej inkomstskattebefrielse. Bolagen anser att det finns skäl att värdera frågan om inkomstskattebefrielse i detta samlade perspektiv. Det kan konstateras att inkomstskattebefrielse inte skulle innebära ett intäktstapp för statsbudgeten då skatt idag ej erläggs.

Programbolagens avvisar sålunda utredningens slutsatser/förslag beträffande inkomstskatt och efterlyser en mer ingående analys och värdering av förutsättningarna för bolagens verksamhet. Programbolagen anser att i den totala konstruktionen för en ändrad finansiering av programbolagen är en inkomstskattebefrielse en nödvändig komponent

5.3.5 Distributionskontot

Utredarens överväganden: TV-avgiften bör höjas för 2009 till sådan nivå att slutreglering av RRKs skuld till RG kan slutregleras med ackumulerat resultat på RRK utgången 2009 i enlighet med bolagens förslag i budgetunderlag för 2009.

Programbolagen: Programbolagen konstaterar att regeringen föreslagit riksdagen att TV-avgiften höjs med 44 kr 1 jan 2009 till 2076 kr. Den föreslagna höjningen är 4 kr mindre än den bolagen hemställt om. Enligt de beräkningar RIKAB gjort bör det dock bli möjligt att slutreglera skulden på Distributionskontot. Skulle en mindre del av skulden kvarstå till följd av att ackumulerat resultatet understiger skulden bör slutreglering ske under 2010 och eventuellt även under 2011 med de medel som inflyter till betalning av obetalda avgifter som överlämnats till Kronofogden för indrivning.

Slutregleringen av skulden till Riksgälden bör synkroniseras med det ställningstagande som görs beträffande behovet av att tillföra Förvaltningsstiftelsen medel för att öka aktiekapitalet i programbolagen. Programbolagen önskar få möjlighet att tillsammans med RIKAB återkomma senare under beredningsarbetet med närmare synpunkter och förslag beträffande haneringen av de aktuella frågorna.

En slutreglering av skulden till Riksgälden bör ske på sådant sätt att medel för reglering ej behöver tas i anspråk som inflyter som public service-avgift.

5.3.6 Finansiering av Granskningsnämnden

Utredarens förslag: Vid direktfinansiering ska Granskningsnämnden för radio och TV helt finansieras över statsbudgeten.

Programbolagen: Programbolagen tillstyrker förändringen.

5.3.7 Betalningsvilja och sanktionsmöjlighet

Utredarens överväganden: Högre bötesnivå än i dag bör utdömas om icke erlagd avgift har förts till rättslig prövning och fällande dom.

Programbolagen: Programbolagen får på denna punkt hänvisa till yttrandet från RIKAB. I korthet innebär bolagens ståndpunkt att det i kommande proposition bör uttalas att penningbot vid obetald avgift bör höjas till maximal nivå för penningbot (4000 kr) och att detta ska utgöra riktmärke vid dom eller beslut av åklagare.

Programbolagen och RIKAB yrkar vidare på att regelverket för hantering av avanmälan av innehav ändras så att RIKAB ges uttrycklig rätt att begära uppgift om orsak till avanmälan. Programbolagen och RIKAB kan konstatera att dagens regelverk, som inte innehåller skyldighet för den som gör avanmälan att uppge orsak, sannolikt leder till att RIKAB måste acceptera avanmälningar som ej kan motiveras utifrån gällande regelverk. Detta förhållande är inte ägnat att säkra syftet med avgiftssystemet utan ger närmast bilden av att avgiften har ett drag av frivillighet. Osann uppgift om skäl för avanmälan bör kunna beivras rättsligt.

Kombinationen av risk för högre böter samt möjlighet för RIKAB att begära besked om orsak till avanmälan är två väsentliga förändringar för att minska avanmälningar och därmed avgiftsskolket.

Denna större tydlighet från statsmakternas sida ser programbolagen som självklar åtgärd för att markera att det rör sig om en obligatorisk avgift om vissa förutsättningar är uppfyllda och att finansieringen av public service-TV och -radio inte är en frivillig avgift. I avsaknad av möjligheter att stänga av tjänsterna som sådana är ett striktare regelverk för den legala hanteringen av utebliven avgift eller avanmälan nödvändig. Vid abonnemang på TV-tjänster från operatör är det uteslutet att kunna göra en avanmälan och trots det kunna påräkna att tjänsten finns kvar.

5.4 Public service-företagen och mervärdesskatt

5.4.2 Mervärdesskattkonsekvenser av direktfinansiering

Utredarens bedömning: När direktfinansiering införs kommer public service-avgiften bli föremål för mervärdesskatteplikt. Mervärdesskatteplikten är den enskilt viktigaste frågan för ett effektivt och rationellt resursutnyttjande för public serviceföretagen.

Programbolagen: *Om ej momsplikt för bolagen fortsatt anslagsfinansiering*

Programbolagen yrkar på att förändringar görs i systemet för finansiering av verksamheten som innebär att bolagen kan lyfta ingående moms. För att så ska kunna ske måste den avgift som erläggs för innehav av apparat kunna momsbeläggas. Ett s.k. tjänsterekvisit måste etableras, det vill säga avgiften ska skatterättsligt ses som en avgift för de tjänster eller prestationer som bolagen tillhandhåller.

Direktfinansiering är sålunda inte ett mål i sig utan ett instrument för att etablera mervärdesskatteplikten. Om denna plikt inte kan etableras i former som bolagen kan acceptera ser alltså bolagen inget skäl för att övergå till direktfinansiering. Dagens system med två beslut av riksdagen, beslut om avgiftens nivå samt om nivån för tilldelningen av medel till var och ett av bolagen, bör då alltså kvarstå.

Programbolagen ansluter sig till det resonemang som utredningen för rörande motiven för och fördelarna med momsplikt för bolagen. Bolagen konstaterar att nu föreliggande utredning är den tredje som behandlar frågan. Frågan om momsplikt för bolagen bör nu föras till ett avgörande.

Programbolagen kan inte acceptera momsbeläggning av avgiften med momsplikt för bolagen som förutsätter statsbudgetanslag för kompensation

Bolagen konstaterar att det föreligger en samsyn mellan bolagen och den politiska miljön om vikten av införande av momsplikt som ett instrument för vissa förändringar av bolagens verksamhet sinsemellan och mot den externa marknaden. Den fortsatta beredningen måste därför inriktas på att finna en lösning som båda parter kan acceptera som grund för denna förändring. Den lösning som utredningen förslår med ett särskilt statsbudgetanslag för att kompensera bolagen för intäktsbortfall till följd av en momsbeläggning av avgiften med 25 procent kan inte accepteras.

Som utredningen konstaterar skulle införandet av en delvis finansiering över statsbudgeten innebära ett ökat beroende av det politiska beslutsfattandet. Utredningens förslag att medelstilldelningen över statsbudgetanslaget ska fastställas för hela perioden av riksdagen ändrar inte den bedömningen. Tilldelningen kommer fortsatt att ske genom årligt beslut av riksdagen och med ett beaktande av utgiftstaket. Den finansieringsform som nu tillämpas har bland annat valts för att public serviceverksamheten inte ska vara skattefinansierad. Det har rått en stor enighet om detta synsätt. Samtidigt uppfattats det ofta publikt som att verksamheten är skattefinansierad. Införandet av ett statsbudgetanslag skulle verifiera det synsättet. En delvis finansiering över statsbudgeten skulle även kunna ses som ett första principiellt steg i att övergå från finansiering med avgift från användarna av public service-TV-tjänsten till en annan finansieringsform. Detta överensstämmer inte med den grundläggande syn på finansieringsformen som utredningen redovisar. En introduktion av ett statsbudgetanslag skulle innebära att en helt ny form för statsstöd introduceras. Bolagen ställer sig därför frågande till utredningens slutsats att anslaget över statsbudgeten inte skulle innebära någon skillnad jämfört idag när det gäller tillämpningen av EUs statsstödsregler. Slutsatsen är på intet sätt underbyggd. Slutligen vill bolagen peka på att en blandad finansiering eventuellt skulle kunna skapa osäkerhet beträffande bolagens momsplikt och möjlighet att lyfta ingående moms.

Momsplikt ger inte automatiskt effektivisering eller rationella resursutnyttjande

Programbolagen får understryka att momsplikt för bolagen inte automatiskt i sig åstadkommer effektivt och rationellt resursutnyttjande utan utgör ett instrument och kan endast ses som en av flera förutsättningar.

De konkreta resultaten kommer att betingas av hur bolagen förvaltar de möjligheter momsplikten medger. Bolagen finner det tilltalande att utredningen valt att entydigt och principiellt föreslå förändringar som medger momsplikt utan att samtidigt föreslå en detaljreglering av hur bolagen ska arbeta under denna nya förutsättning. Samsynen därvidlag bör istället, som utredningens överväganden måste tolkas, komma till uttryck i de motivuttalanden som görs. Valet av konkreta åtgärder samt omfattningen måste dock ligga inom bolagens ansvar.

5.4.3 Det svenska mervärdesskattesystemet är kopplat till EG-rätten

Utredarens bedömning: Artikel 132.1.q i mervärdesskattedirektivet ej uppfyllt för programbolagen (ej hänförliga till offentliga organ) varför formellt hinder mot momsplikt ej föreligger.

Programbolagen: Programbolagen konstaterar att olika regeringar i direktiv för tre olika utredningar inte ifrågasatt möjligheten att programbolagen görs momspliktiga (tillämpning av artikel 132.1 q EUs momsdirektiv). De tre utredningarna har kommit till slutsatsen att momsplikt kan etableras. Programbolagen konstaterar att ansvaret för denna slutsats odelat ligger hos statsmakten gentemot parter som skulle kunna finna skäl att ifrågasätta den.

Om förändringar i finansieringsformen beslutas som leder till momsplikt och den i ett senare skede ifrågasätts med krav på undanröjande måste det säkerställas att programbolagen inte ekonomiskt drabbas av detta. Formerna för det bör ingå som en del av det beslut riksdagen fattar.

5.5 Val av skattesats

Utredarens förslag: Public service-avgiften ska beläggas med 25 procent mervärdesskatt inom nuvarande avgiftsnivå. Det skapas ett statsfinansiellt neutralt anslag som täcker det medelsbortfall som en mervärdesskattebeläggning med 25 procent utan höjning av public service-avgiften innebär för public service-företagen. Anslaget räknas upp med 2 procent per år.

Statsbudgetanslag för kompensation avvisas

Programbolagen kan inte acceptera en modell för momsbeläggning av avgiften som förutsätter att bolagen samtidigt tillförs medel som kompensation över ett statsbudgetanslag (jfr 5.4.2).

Programbolagen konstaterar att även utredningen funnit att ett statsbudgetanslag skulle öka det politiska beroendet eller omvänt att en modell utan sådant anslag skulle vara att föredra från oberoendesynpunkt.

Utredningen redovisar överväganden huruvida en momsbeläggning av avgiften med 6 respektive 12 procent skulle vara möjlig. Alternativet med 6 procent avvisas med, som bolagen uppfattar det, argumentet att det skulle innebära ett underskott för statsbudgeten och att det inte är förenligt med momsdirektiv och lagstiftning att bolagen lyfter mer ingående moms än vad som ges in till statskassan. Utredningen konstaterar emellertid att en moms om 12 procent på public service-avgiften är möjlig enligt EUs momsdirektiv (bilaga III) liksom att det i flera länder tillämpas reducerad på avgift för public service men normalskattesats på andra radio- och TV-tjänster. Så är fallet i till exempel Finland.

Utredningens slutsats förefaller vara att om public service-avgiften skulle beläggas med momsatsen 12 procent och momsatsen för kommersiella radio- och TV-tjänster därmed skulle behöva sänkas till samma nivå så skulle det minska statsbudgeten momsintäkter från sistnämnda

verksamhet. Utredningen redovisar dock ingen slutsats om att en sådan sänkning ovillkorligen skulle behöva ske utan redovisar en bedömning som säger att "en utgångspunkt för EGs mervärdesskattedirektiv är att vald skattestass inte får leda till att konkurrensnedvridande effekter. Samma slags varor och tjänster ska ha samma skattemässiga behandling, vilket innebär att det som regel inte är möjligt att tillämpa reducerad skattesats på vissa och inte andra företags om-sättning av programtjänster".

Utredningens slutsats av genomgången av förutsättningarna är att det är möjligt att belägga av-giften med 25 procent moms förutsatt att ett statsbudgetanslag för kompensation konstrueras samt att det är möjligt att belägga avgiften med 12 procent moms "vilket ur ett kulturpolitiskt perspektiv vore att föredra eftersom det stärker oberoendet". Utredningen har dock valt att fö-re-slå den lösning som den själv konstaterar ökar det politiska beroendet, 25 procent, därför att det är normalskattesatsen som tillämpas för radio- och TV-utsändningar.

Den grundläggande frågan är sålunda om tillräckligt starka skäl kan anföras för att välja moms-satserna 6 procent eller 12 procent för public service-avgiften samtidigt som normalskattesatsen 25 procent fortsatt gäller för betal-TV- och betalaradiotjänster (som idag inte förekommer). Ut-redningen har konstaterat att åtminstone skattesatsen 12 procent är möjlig.

Programbolagen har låtit två olika juridiska byråer specialiserade på skatterätt, SkeppsbronSkatt respektive Svalner, göra en analys av förutsättningarna för ovannämnda lösning. Byråerna har oberoende av varandra kommit till slutsatsen dels att förutsättning för annan momssats än nor-malskattesatsen föreligger, dels att reducerad momssats kan åsättas avgiften utan att sänkning sker för betal-TV-tjänster. Det grundläggande skälet är att public service-TV och public service-radio är en annan tjänst än betal-TV och betal-radio (kommersiell fri-TV berörs ej av momssat-sen men är inte heller den likställd med public service-TV). Byråernas rapporter bifogas yttran-det.

Programbolagens slutsats är att en momsbeläggning av avgiften med 12 procent med bibehållen normalskattesats, 25 procent för betal-TV, är möjlig och den för alla berörda parter mest ända-målsenliga.

12 procents moms på avgiften och 25 procent för andra TV-tjänster möjlig och den mest "neu-trala" lösningen

Utredningen hävdar å ena sidan att avgiften skulle behöva höjas med 5 procent initialt vid momssats om 12 procent men konstaterar å andra sidan att programbolagen redovisat att moms-beläggning på denna nivå kan ske utan avgiften behöver höjas. Bolagen har redovisat denna be-räkning och kan, liksom utredningen också gör, konstatera att staten skulle få ett positivt netto för mervärdesskatt på avgift och lyft av ingående moms i bolagen. Bolagens "förlust" skulle kompenseras inom ramen för influtna avgiftsmedel till följd av att det utrymme som uppstår då skulden på Distributionskontot reglerats istället tillförs bolagen.

Momssatsen 12 procent skulle alltså inte förändra avgiften nominellt för avgiftsbetalaren.

Då avgiften förblir nominellt oförändrad inkräktar den inte på konsumtionsutrymmet för betal-tjänster. Programbolagen får ingen ökning av resurserna totalt för köp av tjänster. Någon för-skjutning till deras fördel i betalningshänseende mot produktion och rättigheter visavi kommer-siella TV- och radio-företag uppkommer alltså inte. Den förändring som sker är att public servi-ce-bolagen på så lika villkor som möjligt kan välja mellan att producera själva eller köpa ex-ternt. Möjligheten att lyfta ingående moms skulle kunna hävdas påverka konkurrensförhållan-dena men ifrågasätts på intet sätt av utredningen. Tvärtom beskriver utredningen momsplikt som en av de väsentligaste förändringarna för att få till stånd en förskjutning i bolagens verk-samhet mot fler externa köp.

Momsplikt för programbolagen uppstår i och med att avgiften beläggs med moms. Vad gäller momssatsen på 6 procent framgår av utredningen några olika osäkerheter och olägenheter med denna momssats. Programbolagens bedömning är att utredningens utsagor och slutsatser på goda grunder kan ifrågasättas⁶ men har trots det valt att stanna för att yrka att momssatsen 12 procent väljs för avgiften.

Denna momssats innebär att alla invändningar kan föras åt sidan och bör därför vara den naturliga politiska slutsats som väljs för beslut om moms på avgiften och momsplikt för bolagen. Valet av momssats är i grunden ett nationellt politiskt beslut och den genomgång som bolagen gjort visar att ett politiskt beslut om 12 procent kan tas med en minimering av samtliga problem och risker som kan föras fram i sammanhanget.

5.6 Övriga avgiftsfrågor

5.6.1 Public service-avgift för bl.a. företag och myndigheter

Utredningens förslag: De som nu omfattas av begränsningsregeln, det vill säga, bland annat företag och statliga myndigheter, ska endast betala en enda avgift för samtliga TV-mottagare som de innehar.

Utredningens bedömning: Genom att införa en regelförenkling för bl.a. företag och myndigheter kan betalningsviljan hos företagen öka.

Programbolagen: Programbolagen kan inte acceptera förändringen som skulle medföra betydande intäktsminskningar. Bolagen får hänvisa till RIKABs yttrande på denna punkt.

5.6.2 Särskilda boendeformer och vårdinrättningar

Utredningens bedömning: RIKAB:s praxis när det gäller avgiftsbefrielse bör inte anges i lag.

Programbolagen: Programbolagen delar utredningens bedömning och hänvisar till RIKABs yttrande på denna punkt

5.6.3 Tillgång till statliga register

Utredningens bedömning: RIKAB bör inte få tillgång till lägenhetsregistret, Skatteverkets folkbokföringsdatabas och uppgifter om sambeskattade.

Programbolagen: Programbolagen hävdar fortsatt att tillgång till register skulle innebära en fördel i uppbördens genom att det göra det möjligt att undvika att störa och kontakta hushåll i vilket någon erlägger avgift. Effektiviteten i uppbördens skulle i övrigt kunna förbättras med tillgång till registren.

---

⁶ Se bifogade rapporter från Skeppsbron och Svalner.

5.6.4 Rapporteringsskyldighet

Utredningens bedömning: Betal-TV-operatörer bör inte åläggas att rapportera uppgifter ur sina kundregister till RIKAB.

Programbolagen: Programbolagen konstaterar att för att åstadkomma större effektivitet i uppbördssystemet vore det av betydande värde om information kunde hämtas från operatörsregister om abonnemang på TV-tjänster.

Matchning mellan operatörers register och RIKABs register skulle kunna handhas av tredje part för att säkerställa att integritetsintrång ej sker. Uppgifter om vilka kanaler enskilt hushåll abonnerar på är ej relevanta för den matchning RIKAB har intresse av.

Programbolagen har viss förståelse för utredningens resonemang kring att värna den enskildes integritet och föreslår istället att nuvarande krav på den som yrkesmässigt säljer eller hyr ut apparater för TV-mottagning att till RIKAB meddela när försäljning eller förhyrning sker, kompletteras med en skyldighet att även meddela RIKAB när abonnemang tecknas för att få tillgång till TV-tjänster hos en operatör. Uppgiftsskyldigheten skulle då avse såväl den som agerar som ombud (TV-handlare m.fl.) för operatören som operatör själv.

En operatör har redan idag en skyldighet att lämna uppgift till RIKAB när abonnemang tecknas i vilket ingår en box för mottagning av TV. Den föreslagna kompletteringen av uppgiftsskyldigheten måste ses som en naturlig förändring av hur hushållen skaffar tillgång till TV-tjänster idag. Endast en koppling till anskaffning av en TV-mottagare måste ses som obsolet.

5.7 Alternativ som jag avvisar

Utredningens överväganden: Finansieringslösningar som bygger på individuella avgifter eller finansiering över statsbudgeten avvisas

Programbolagen: Programbolagen ansluter sig till utredningens slutsatser. Bolagen vill dock understryka att ett avvisande av alternativa former för finansiering innebär att regering och riksdag i de beslut om förändringar som nu ska fattas måste säkerställa att en fortsatt avgiftsfinansiering fungerar så effektivt som möjligt. Åtgärder för att göra kontakter i uppbörden med hushållen smidigare och effektivare är därför nödvändiga dels för att faktiskt säkra tänkt finansieringsnivå för public serviceverksamheten, dels för att gentemot hushållen och andra avgiftsbetalare kraftfullt understryka att den politiska målsättningen är ett modernt och effektivt avgiftssystem.

Vaghet i regelverket och förutsättningarna för uppbörden som kan ses som att en avveckling av avgiftsfinansieringen inlets vore förödande. Beslutet om den framtida finansieringen måste bygga på att staten tar ett ansvar för tydligt och effektivt regelverk och att programbolagen tillsammans med RIKAB ser till att antalet avgifter bibehålls på minst nuvarande andel av betalningsskyldiga och helst ökar det vill säga att det s.k. skolket minskar. De signaler som staten skickar ut genom besluten om regelverket är dock avgörande för hur programbolagen och RIKAB ska kunna lyckas i sitt arbete.

5.8 Sponsring

5.8.2 Direkt sponsring

Utredningens förslag: Nuvarande regler för sponsring i SVT skärps. Sponsring av sändningar i SVT får endast förekomma i samband med maximalt 20 sportevenemang per år. Möjligheten till sponsring av sändningar som innebär utsändning av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning där SR eller SVT är arrangör, under förutsättning att det är ett arrangemang inom ramen för ett åtagande gentemot Europeiska Radiounionen (EBU) eller ett arrangemang av liknande betydelse samt att programmet direktsänds till flera länder, tas bort.

SVT: SVT avstyrker förslaget om begränsad sponsring och menar att dagens reglering är ändamålsenlig och rimlig. Möjligheten till sponsring av sportevenemang är enligt SVT nödvändig för att public service ska kunna konkurrera om de stora sportevenemangen och framför allt bibehålla mångfalden i sportutbudet. Sponsringsmöjligheten möjliggör för SVT att visa även mindre sporter och innebär samtidigt att förbund och/eller arrangörer till mindre sporter har större möjligheter att attrahera sponsorer. Detta samspel mellan sponsorer, idrottsrörelse och SVT är viktigt för bredden i public service. De kommersiella bolagens vinstmarginaler har som utredningen visar utökats kraftigt, vilket visar att den kommersiella marknaden inte tar skada av SVTs möjlighet till sponsring. Sponsring av sport innebär att andra genrer inte drabbas av ekonomiska svängningar i lika hög utsträckning under sportår. Möjligheten kan i enskilda fall utgöra en direkt förutsättning för att förvärva en sporträttighet, eller för att tillsammans med kommersiella kanaler förvärva och dela på rättigheter till större sportevenemang. Förslaget innebär därutöver en detaljreglering som saknar motstycke i den övriga regleringen och innebär ett avsteg från den princip om minskad detaljreglering som utredningen eftersträvar.

SVT vänder sig mot utredningens påstående att programbolaget inte agerat restriktivt på sponsringsområdet. SVT har, bland annat mot bakgrund av de fällningar som skett i Granskningsnämnden och som utredningen tar upp, infört restriktivare riktlinjer för sponsring som bland annat innebär att sponsring vid kanalbyten minimerats, att sponsorskyltar inte visas både före och efter paus utan endast vid ett tillfälle samt att sponsring av vissa enskilda sportprogram, bland andra Fotbollskväll, helt har utgått, eller som i fallet Hockeykväll, minskat. Sammantaget har det lett till en betydande minskning av mängden exponeringar.

Det har ifrågasatts om direkt sponsring är förenlig med en hög trovärdighet. Det finns inga tecken på att dessa intäkter på ett negativt sätt påverkat publikens förtroende för SVT. Tvärtom är SVT fortsatt, tillsammans med SR, det medieföretag som åtnjuter störst förtroende hos publiken. Det gäller även andra public servicebolag med betydligt större andel kommersiella intäkter - exempelvis BBC och de tyska public service-bolagen. Frågan kan ställas om inte en begränsning i public servicebolagens möjligheter att sända sport, vilket kan bli effekten av en begränsning av sponsringen, slår mot SVTs legitimitet, eftersom programbolagets utbud då skulle kunna bli mindre attraktivt eller mindre relevant för stora grupper i samhället.

Detta förstärks av det stora publika stödet för en fortsatt sponsring som delfinansiering av sportsändningarna. SVT återkommande attitydundersökningar visar att andelen som anser att sponsringen är ett i huvudsak bra sätt att delfinansiera SVTs sportsändningar är 55 procent mot 7 procent som anser att det är dåligt. Samma undersökningar visar att publiken gör en stor skillnad mellan sponsring och reklam. Andelen av tittarna som anser att sponsorskyltarna inte alls är störande eller oftast inte störande har ökat från 61 procent 2002 till 69 procent 2008. Detta under en period då inställningen till reklam har gått i motsatt riktning.

SVT anser även att möjligheten att sponsra EBU-arrangemang (den s.k. Lex Carola) bör finnas kvar. SVT vill påminna om syftet bakom regleringen, som är att SVT ska kunna arrangera Eurovisionsschlagerfestivalen i händelse av att Sverige segrar, och att Eurovisionsschlagerfestivalen inte är sponsrad i normalfallet.

SVT vill även påminna om att i stort sett samtliga EBU-medlemmar har möjlighet till sponsring. Inte minst kultursponsringen i Europa ökar, och vid allt fler kulturevenemang, exempelvis klassiska konserter, ingår möjligheten att visa sponsorskyltar som en förutsättning för visningsrätten. SVT, som alltså inte har rätt att sända sådana arrangemang sponsrat, eftersom de arrangeras av annan än SVT, har hittills haft möjlighet att förhandla bort visningen av sponsorskyltar, men kan inte garantera att så är fallet i framtiden.

Slutligen är det svårt att hävda att SVTs möjligheter att sända sponsrade program skulle påverka den kommersiella marknaden negativt. Totalt sett motsvarar värdet av sponsringen någon procent av de kommersiella tv-bolagens reklamintäkter, och av den totala reklammarknaden utgör SVTs sponsringsintäkter inte ens en promille. De stora vinster som de kommersiella bolagen idag gör förstärker bilden av att marknaden knappast kan påverkas påtagligt negativt av SVTs sponsringsintäkter.

5.8.3 Indirekt sponsring

Utredningens bedömning: Termen indirekt sponsring är problematisk och bör i public serviceföretagens sändningstillstånd ersättas av mer precisa termer för de olika verksamheter som i dag förekommer under benämningen indirekt sponsring.

SVT: SVT ställer sig bakom Riksrevisionens bedömning att regleringen i sändningstillståndet av indirekt sponsrade program kan förenklas. En avreglering i linje med vad Riksrevisionen föreslår leder till tydligare spelregler och en regelförenkling för SVT och de bolag SVT samverkar med. Syftet med regleringen tillgodoses, enligt SVT, till fullo av övriga regleringar, till exempel förbudet mot otillbörligt gynnande och upplysningsplikten i samband med sponsring, i kombination med det övergripande kravet på SVTs oberoende.

Om regleringen avseende indirekt sponsring förändras behövs, enligt SVT, två viktiga förtydliganden.

1. Det måste på något sätt framgå att SVT får sända sponsrade program under förutsättning att sponsorbidraget inte har tillfallit SVT direkt. Detta måste ske mot bakgrund av den definition av ”sponsrat program” som finns i radio- och TV-lagen.
2. Informationsplikten måste kvarstå och då är det viktigt att undantagsskrivningen i tidigare sändningstillstånd om hantering då uppgift ”inte kan erhållas utan svårighet, eller det är uppenbart att den skulle sakna betydelse för tittarna” återinförs. Dagens skrivning kan tolkas som att upplysningsplikten är obligatorisk och att samtliga indirekta sponsorer måste uppges. När det gäller stora delar av det inköpta utländska programutbudet är det i praktiken omöjligt för SVT att leva upp till detta krav.

SVT har inga invändningar mot utredningens förslag att i sändningstillståndet ersätta termen ”indirekt sponsring” med mer precisa termer som beskriver de olika samarbeten med bl.a. andra tv-bolag och kulturinstitutioner som regleringen är till för att möjliggöra. Detta kan vara en fördel då begreppet ”indirekt sponsring” i debatten ofta sammanblandas med exempelvis produktplacering och otillbörligt gynnande, som är otillåtet för SVT.

SVT utvecklar sin syn på indirekt sponsring och Riksrevisionens förslag i särskilt remissyttrande över myndighetens granskning⁷.

---

⁷ Se SVTs yttrande över Riksrevisionens rapport ” Regler och rutiner för indirekt sponsring inom SVT”

Kap 6 Uppdragets allmänna utformning och uppföljning

6.1 Tillståndsperiodens längd

Utredningens förslag: Sändningstillstånden för Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB ska gälla från och med den 1 januari 2010 till och med den 31 december 2015.

SVT: SVT tillstyrker förslaget. En sexårig tillståndsperiod stärker oberoendet och ger programbolagen bättre planeringsförutsättningar. Beslut om tv-avgiftens storlek för hela tillståndsperioden bör fattas i anslutning till att riksdagen beslutar om riktlinjer för hela perioden.

Som den parlamentariska kommittén konstaterade i SOU 2005:1, kan det dock finnas skäl att göra det möjligt att kunna ta hänsyn till ändrade förutsättningar under tillståndsperioden. Exempelvis kan ett system med en fast årlig uppräknings per år som beslutas för hela tillståndsperioden leda till att programbolagens ekonomi försvagas drastiskt med allvarliga konsekvenser för verksamheten om inflationen de kommande åren ökar. Ett kraftigt fall i reala intäkter slår omedelbart mot programverksamheten. Även den tekniska utvecklingen kan påtagligt ändra förutsättningarna för verksamheten.

SVT vill därför peka på vikten av att den möjlighet som public service-bolagen har att aktualisera en prövning av avgiftsnivån eller andra förändringar kvarstår. SVT utvecklar detta ovan under kap 5.1.

6.2 Kärnverksamhet, kompletterande verksamhet och sidoverksamhet

Kärnverksamhet

Utredningens förslag: Public service-företagens kärnverksamhet ska vara att producera och sända radio och TV till allmänheten.

Utredningens bedömning: Företagen får inte utan regeringens medgivande förändra sin kärnverksamhet i betydande omfattning, genom att till exempel starta permanenta nya programkanaler eller liknande tjänster.

SVT: SVT tillstyrker förslaget att programbolagens kärnverksamhet fortsatt ska vara att producera och sända radio och TV till allmänheten.

SVT anser dock att regleringen om att bolagen om de önskar förändra sin kärnverksamhet i betydande omfattning ska inhämta tillstånd av regeringen bör tas bort, då den är svårtolkad och tillför föga i sak i förhållande till den övriga reglering som gäller. SVT kan inte på eget bevåg – även utan denna reglering – starta verksamheter som förutsätter en höjning av tv-avgiften eller som kräver ytterligare frekvensutrymme i marknätet. Dessutom får förändringar i kärnverksamheten inte ske på ett sådant sätt att uppdraget åsidosätts. Att så inte sker redovisas årligen i public service-redovisningen, som granskas av programbolagets revisorer och Granskningsnämnden.

Regleringen riskerar därutöver att leda till tolkningskonflikter när det gäller vilka förändringar som ska beredas i kulturdepartementet och beslutas av regeringen, och vilka programbolaget självständigt råder över.

SVT anser att om programbolaget ändrar inriktningen på en verksamhet eller utvecklar nya tjänster inom ramen för uppdraget, budget och frekvensutrymme är det ytterst programbolagets styrelse som svarar för besluten.

Kvarstår regleringen, anser SVT att det är önskvärt att det förtydligas vad som omfattas av den. Utredningen anser att det ”är fråga om en ny programkanal när kanalen har ett eget namn och en egen distribution. En kanal som består av material från andra kanaler är en ny kanal om den sänds, omnämns och därmed kan uppfattas som en egen kanal.” SVT anser att formuleringen är bra såtillvida att den förtydligar att förskjutningar i programtablåer mellan befintliga kanaler inte ska prövas av regeringen, och inte heller exempelvis genremässiga förskjutningar i programutbudet.

Kompletterande verksamhet

Utredningens förslag: För att förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig kärnverksamheten är det nödvändigt att public service-företagen bedriver kompletterande verksamhet, exempelvis på Internet. Den kompletterade verksamheten ska omfattas av samma riktlinjer om opartiskhet, saklighet, omsorg om demokratiska värden och förbud mot reklam som tillämpas på kärnverksamheten. Den kompletterande verksamheten ska finansieras av public service-avgifter och den ska inte skada kärnverksamheten eller strida mot de grundläggande principer som gäller för programverksamheten.

SVT: SVT anser att utredningens förslag och beskrivning av den kompletterande verksamheten som en ”...nödvändighet om public service fortsatt ska fylla den samhällsfunktion som är syftet med verksamheten” är bra. För att bevara förtroendet för public service-företagen är det centralt och en självklarhet att tillämpa samma grundläggande, väl vedertagna, principer på den kompletterande verksamheten som kärnverksamheten.

Det är enligt SVT önskvärt att fortsatt särskilja den kompletterande verksamheten från kärnverksamheten, då de omfattas olika villkor, där kärnverksamheten utgår från vad som omfattas av sändningstillståndet. Även om kärnverksamheten och kompletterande verksamheter omfattas av samma principer, så gäller inte samma tekniska förutsättningar. Internet, exempelvis är en plattform som fortfarande är under snabb utveckling. Användandet ökar snabbt, men befinner sig på en betydligt lägre nivå än användandet av broadcast-sändningarna. Inte heller de regleringsmässiga förutsättningarna är de samma mellan broadcast och internetverksamhet. Ett exempel på det är det krav som gäller för kärnverksamheten om att nya kanaler ska godkännas av regeringen. Skulle denna reglering gälla även för internet, riskerar, med den definition av ny kanal som utredningen ger, varje domännamn som SVT registrerar att omfattas. Situationen skulle snabbt bli ohållbar. SVT vill i sammanhanget peka på den omfattande kritik som riktats mot den modell som valts i Storbritannien och som innebär att en omfattande byråkrati måste byggas upp för att hantera ansökningar om nya tjänster, samt att företrädare för EU-kommissionen i samtal med de nordiska programbolagen framfört att de bedömer de svenska granskningarna som fullt tillräckliga, inte minst mot de omfattande utredningar som föregriper varje ny tillståndsperiod.

Idag regleras programbolagens möjlighet att bedriva kompletterande verksamhet i anslagsvillkoren. I utredningens förslag, om hur anslagsvillkoren ska överföras till bolagsordningen, har dock beskrivningen av den kompletterande verksamheten fallit bort. Utredningen menar att behovet av reglering täcks av lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. SVT menar dock att det, inte minst mot bakgrund av EU-kommissionens önskemål om ett tydligt fastställande av public service-bolagens verksamhet på nya plattformar, finns anledning att föra in den nuvarande skrivningen om kompletterande verksamhet i bolagsordningen.

Sidoverksamhet

Utredningens förslag: Public service-företagen ska i begränsad omfattning ha möjlighet att bedriva sidoverksamhet. All sidoverksamhet ska bära sina egna kostnader, särredovisas och i övrigt bedrivs på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheten ska inte ges en sådan omfattning eller vara av sådan karaktär att den kan riskera att inkräkta på kärnverksamheten eller skada varumärket.

Utredningens bedömning: Det finns behov av att se över sidoverksamheten inom SVT och hur den ska regleras.

SVT: SVT instämmer i utredningens förslag och anser att sidoverksamhet är ett nödvändigt komplement till tv-avgiften. Stora delar av verksamheten sker direkt på uttalade önskemål från publiken, eller faller ut som en naturlig del av verksamheten och kan betecknas som okontroversiell. Det gäller exempelvis försäljningen av programrättigheter och format till andra tv-företag, men även försäljning direkt till publiken, såsom exempelvis DVD-er, böcker och CD-skivor.

Däremot kan SVT konstatera att ett fåtal av de projekt som bedrivits inom sidoverksamheten väckt en debatt som påkallar att verksamhetens inriktning prövas. Mot bakgrund av den debatten har SVT initierat en intern utredning som syftar till att säkerställa kvaliteten i SVTs beslut om enskilda projekt inom sidoverksamheten. Den interna utredningen har lämnat förslag till åtgärder som ska bidra till att säkerställa att sidoverksamheten bedrivs i en omfattning och är av en sådan karaktär att den inte riskerar att skada SVTs varumärke. Det handlar bland annat om skärpta riktlinjer och justeringar i sidoverksamhetens organisation och beslutsprocesser.

Utöver detta har en ny värdering av pågående och planerade projekt inom SVTs sidoverksamhet utifrån hur de kan påverka SVTs varumärke genomförts. Den har resulterat i att SVT inte kommer att förlänga avtal med Lindex om försäljning av barnkläder med figurer ur programserien Fem myror och ett samarbete om hygienprodukter med Apoteket. Orsaken är att SVTs varumärken i de fallen för första gången förekommer med flera produkter inom ramen för ett sortiment. SVT vill undvika att långsiktigt kopplas samman med enskilda företags egen lansering av hela produktsortiment eller kollektioner. Dessa samarbeten kommer därför att vara avslutade senast vid halvårsskiftet 2009.

6.3 Anslagsvillkorens bestämmelser

Utredningens förslag: De bestämmelser i anslagsvillkoren som fortsättningsvis ska gälla skrivs in i public service-företagens bolagsordningar enligt bilaga 3.

Utredningens bedömning: Överenskommelser mellan public service-företagen bör sändas till Kulturdepartementet och Granskningsnämnden innan verksamhetsåret börjar och det bör tydligt framgå vilket ansvar respektive public service-företag har och hur verksamheterna ska utvecklas.

SVT: SVT delar uppfattningen att anslagsvillkoren i vissa delar bör föras in i bolagsordningen. Det måste dock prövas vilka punkter som är nödvändiga att ta med. Nedan utvecklar SVT sin syn på några av punkterna i anslagsvillkoren. Numreringen följer punkterna i anslagsvillkoren för 2008.

1) SVT ska inom tillgängliga ekonomiska ramar göra de prioriteringar som krävs för att uppfylla uppdraget. Verksamheten ska inom ramen för uppdraget bedrivs rationellt och syfta till god effektivitet och produktivitet.

SVT anser att det inte är nödvändigt att föra in dessa villkor i bolagsordningen. SVT har även utan denna skrivning ett ansvar att bedriva verksamheten effektivt, att redovisa hur detta sker i public service-redovisning och årsredovisning och Förvaltningsstiftelsen har även utan denna skrivning redan idag ett ansvar att, med hjälp av revisorer, granska programbolagets ekonomiska förvaltning. Att då särskilt föra in det i bolagsordningen kan mot bakgrund av det resonemang som ovan förts om Förvaltningsstiftelsen tolkas som ett bejakande av en ny roll för denna, och att effektivitetsmässiga bedömningar prioriteras över publicistiska.

2) Medlen ska användas för företagets kärnverksamhet, det vill säga att producera och sända TV-program till allmänheten. Medlen ska också i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, det vill säga verksamhet som syftar till att utveckla kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna.

SVT hänvisar till vad som ovan sagts om den kompletterande verksamheten och att det är önskvärt att definitionen av denna överförs till bolagsordningen.

10) SVT ska särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet och upprätthålla en god balans i omfattningen mellan dessa. SVT får inte utan regeringens medgivande förändra sin kärnverksamhet i betydande omfattning genom att till exempel starta permanenta nya programkanaler eller liknande tjänster. Sidoverksamheter till SVTs sändningsverksamhet ska inte ges en sådan omfattning eller vara av en sådan karaktär att de kan riskera att inkräkta på programverksamheten.

Utredningen föreslår att första meningen utgår, och att mening två och tre förs till bolagsordning. SVT anser att även mening två bör utgå (se resonemang under 6.2).

11) Överenskommelser mellan SVT, SR och UR rörande insatser för språkliga och etniska minoriteter samt funktionshindrade ska tillställas kulturdepartementet och Granskningsnämnden för radio och TV.

Möjligheten att teckna överenskommelser bör kvarstå, och det är önskvärt att detta fastslås i regleringen. SVT anser dock att den reglering som idag reglerar detta i sändningstillståndet är tillräcklig.

Det är enligt SVT olämpligt att överenskommelserna ska skickas in till regeringen och granskningsnämnden i förväg. Detta då de i hög grad utgörs av planer för enskilda program och andra publicistiska beslut. Det är även problematiskt ur ett praktiskt perspektiv, då insatser startas och avslutas under löpande år och således inte omfattas av planer som lämnats mer än ett år i förväg. SVT förordar därför att regleringen antingen utgår, då syftet att ge bolagen möjlighet att fördela ansvaret täcks av den reglering om överenskommelser som återfinns i sändningstillståndet, eller att den omformuleras som ett krav på efterhandsredovisning i public service-redovisningen.

12) SVT ska ha en decentraliserad organisation som skapar goda förutsättningar för självständigt beslutsfattande på regional och lokal nivå. Den lokala och regionala organisationen ska ges tillräckliga resurser för att effektivt kunna spegla respektive områdes särprägel och egenart. Organisationen ska utformas med syfte att möjliggöra hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna.

SVT menar att decentraliseringskrav på organisationen i princip kan införas i bolagsordningen, men vill peka på de svårigheter som uppstår för de revisorer som ska granska huruvida kravet är uppfyllt, då bedömningsgrunden för detta är oklar. Det är enligt SVT inte önskvärt att revisorerna, och ytterst Förvaltningsstiftelsen, utan ett förtydligande av vad som avses med exempelvis ”att möjliggöra hög närvaro av personer ute i landet med kunskap om och förankring i de olika regionerna”, får ansvar för att genomföra denna bedömning.

Det kan även ifrågasättas om det är nödvändigt att införa dessa villkor i bolagsordningen: SVT menar att en decentraliserad organisation med goda resurser på regional och lokal nivå är en

absolut nödvändighet för att i synnerhet sändningstillståndets paragrafer 7, 9 och 10 ska kunna uppfyllas, som på olika sätt pekar på ansvaret att spegla hela landet, och att denna reglering därigenom kan anses tillräcklig. Det innebär även ett större fokus på vad som ska åstadkommas än hur. Det kan i sammanhanget nämnas att hur dessa paragrafer uppfyllts oavsett det ovannämnda kravet om decentraliserad organisation ska redovisas till Granskningsnämnden inom ramen för Public service-redovisningen.

14) SVTs nyhetsverksamhet ska bedrivas så att de olika självständiga nyhetsredaktionerna inom företaget oberoende av varandra kan fatta beslut med skilda perspektiv.

SVT anser att det är synnerligen olämpligt att Förvaltningsstiftelsen ska ha ett ansvar för att bedöma Aktuellt och Rapports arbetsformer, något som blir konsekvensen om detta villkor införs i bolagsordningen. SVT anser mot bakgrund av detta att kravet helt bör tas bort. Detta i synnerhet som programbolaget menar att kravet idag snarare står i vägen för en utveckling mot ökad mångfald i SVTs nyhetsutbud än gynnar det. SVT diskuterar detta utförligare i kapitel 7 nedan.

16) Om oenighet uppstår mellan SVT och UR om fördelning och placering av sändningstid ska frågan avgöras av en skiljenämnd enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

SVT anser att detta förhållande bör kunna regleras inom ramen för avtal mellan SVT och UR, alternativt i sändningstillstånd. Dessutom medför inte ett införande av nämnda villkor i respektive bolags bolagsordning att bolagen blir juridiskt bundna av villkoret.

19) Om public service-redovisningen

Programbolagets redovisningsskyldighet bör enligt SVT specificeras i bolagsordningen. Det bör mot bakgrund av vad som ovan anförts om Förvaltningsstiftelsens roll och syfte enligt SVT inte ske genom ägardirektiv.

Övriga punkter

Punkt nr	Utredningens förslag	SVTs kommentar
3 – Sidoverksamhet	Förs till bolagsordning	Tillstyrker
4 – Medelstilldelning Rikab	Bör utgå	Bör föras till bolagsordning
5 – Ansvar för RIKAB	Bör utgå	Tillstyrker
6 – Text-TV	Bör utgå	Tillstyrker
7 – Sändningar per satellit	Bör utgå	Bör ändras till öppnare formulering i bolagsordning
8 – Sändningar ska kunna tas emot utan villkor om särskild betalning	Förs till lag om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst	Bör föras till §1 avgiftslagen om vad avgiften avser (tjänsterekvisit) eller bolagsordning. Se SVTs kommentarer till kapitel 5.1
9 – SVT ska delta i teknisk utveckling	Bör utgå	Tillstyrker
13 – Minst 55 procent allmän-tv produktion utanför Stockholm	Bör utgå	Tillstyrker, se även kap 7.2
15 – Användning av produktionsanläggningar i Leksand.	Hänvisar till beredning i Regeringskansliet.	Regeringen har i budgetproposition föreslagit riksdagen att villkoret ersätts med ett som säkrar den tvåspråkiga miljön vid programproduktion för teckenspråkiga. SVT tillstyrker detta.
17 – Inlösen av byggnader mm om SVTs sändningstillstånd upphör	Förs till bolagsordning	Tillstyrker. SVT noterar dock att punkten behöver synkroniseras med nuvarande text om likvidation i bolagsordningen.
20 – Om revision och revisionsutlåtande	Utgår, med undantag för vad som sägs om granskningen av public service-redovisningen. Detta förs till bolagsordning.	Tillstyrker

6.4 Redovisning av hur uppdraget har fullgjorts

Utredningens förslag: Public service-företagen ska årligen senast den 1 mars redovisa hur uppdraget har fullgjorts i en public serviceredovisning. Public service-företagens revisorer ska granska redovisningarna.

SVT: Under de senaste tillståndsperioderna har detaljregleringen av public service-bolagens verksamhet minskat, medan kraven på efterhandsrapportering ökat, och idag sker en betydande uppföljning och kontroll av SVTs, SRs och URs verksamhet.

Central för bedömningen av programbolagens verksamhet är den årliga public service-redovisningen. Den omfattar över hundra sidor text och tabeller och finns även i en mer lättillgänglig version. Dessutom finns en nyligen utvecklad tabelldata bas en tidsserie som går fler år tillbaka och som är tillgänglig på internet.

Public service-redovisningen fyller två viktiga syften: För det första utgör den ett underlag för Granskningsnämnden när denna ska bedöma om bolaget uppfyllt de krav som fastställs i sändningstillståndet. SVTs synpunkter på utgångspunkterna för denna granskning utvecklas närmare nedan. För det andra utgör den ett underlag för den allmänna debatten, forskningen och för den granskning som regeringen låter gör inför en ny tillståndsperiod.

SVT delar i övrigt bedömningen att den validitetsgranskning av innehållet som genomförs av programbolagets revisorer är ändamålsenlig.

Regleringen av public service-redovisningen föreslås, som ovan nämnts, överföras till bolagsordningen. SVT vill i det sammanhanget även påminna om vad som ovan anförts om public service-redovisningarnas jämförbarhet. SVT vill även peka på möjligheten att det, mot bakgrund av den idag tämligen omfattande redovisningen, borde vara möjligt att vid övergången till en ny tillståndsperiod förenkla public service-redovisningarna. En sådan utveckling framhölls även som önskvärd av den tidigare parlamentariska kommittén om radio och tv i allmänhetens tjänst (SOU 2005:1).

6.5 Uppföljning och granskning av uppdraget

Utredningens bedömning: Granskningsnämnden bör årligen i efterhand granska och bedöma om respektive public service-företag har uppfyllt uppdraget. Granskningen bör göras med utgångspunkt i radio- och TV-lagen och sändningstillstånd. Granskningsnämnden bör, i förekommande fall, motivera varför den anser att uppdraget inte är uppfyllt. Granskningsnämnden bör i sin bedömning inte påtala vilka förändringar eller förbättringar som krävs för att public service-företagen ska uppfylla uppdraget.

SVT: SVT stöder utredningens förslag till precisering och begränsning av Granskningsnämndens uppgift när det gäller att bedöma helheten. SVT delar uppfattningen att granskningen bör utgå från utbudet och därmed ta sin utgångspunkt i radio- och TV-lagen och sändningstillstånd. Om Anslagsvillkoren inordnas i bolagsordningarna för programbolagen finns ingen anledning att Granskningsnämnden bedömer dessa aspekter. Det är en fråga för Förvaltningsstiftelsen och programbolagens styrelser. Detta innebär en tydligare rollfördelning mellan de olika organen.

SVT anser liksom utredningen att public service-uppdraget är att betrakta som en helhet och inte ska bedömas utifrån enskilda program och att det därför rimligt att helheten granskas. Det finns starka skäl för att detta uppdrag ska vila på GRN. Nämnden är det organ som torde ha bäst

kompetens att pröva om villkoren i tillståndet är uppfyllda, och mot bakgrund av en vidsträckt yttrandefrihet granska olika sändningar.

Just mot bakgrund av denna yttrandefrihet, och för att förtydliga att ansvaret för att operationalisera uppdraget vilar hos programbolagen, ser SVT det som lämpligt att uppdraget begränsas till att värdera om programbolagen hållit sig inom de ramar som fastställs i sändningstillstånd och radio- och tv-lag. Detta är i linje med nämndens uppdrag på andra områden, där exempelvis opartiskheten i enskilda inslag och program prövas just mot om den faller inom ramarna, ej om optimal opartiskhet uppnåtts.

SVT delar därmed utredningens bedömning att nämnden inte bör påtala vilka förändringar eller förbättringar som krävs för att programbolagen ska uppfylla uppdraget. Det är dock enligt SVT lämpligt att Granskningsnämnden motiverar varför uppdraget, i förekommande fall, inte är uppfyllt då detta är en förutsättning för att programbolagen ska kunna bedöma vilka åtgärder som nämndens yttrande kan tänkas föranleda.

Utredningen anser i detta sammanhang även att de mål bolagen fastställt för hur företaget planerar att bedriva verksamheten är en angelägenhet för programbolagen och inte, som idag, bör utgöra en utgångspunkt för nämndens granskning. SVT delar denna bedömning. Målen är i första hand ett av styrelsens redskap för att ställa krav på programbolagets effektivitet och resultat.

SVT har inte något att invända mot den granskande verksamhet av mer forskningsinriktat slag som finansieras genom nämnden, då dessa undersökningar tillför ett värdefullt underlag till den allmänna debatten om public service. Dock kan inte dessa undersökningar utgöra underlag för en årlig helhetsbedömning av verksamheten.

SVT delar slutligen även utredningens bedömning att de sanktionsmöjligheter som finns inbyggda i systemet är tillräckliga.

Sammantaget innebär förslagen att Granskningsnämndens uppdrag koncentreras till att granska sändningarna och om verksamheten bedrivits inom ramarna. Detta mot bakgrund av en vidsträckt yttrandefrihet och med ett bevarat tolkningsföreträde för bolagen när det gäller *hur* uppdraget ska operationaliseras. Idag lyder detta uppdrag till nämnden att nämnden ska

”granska public service-redovisningarna från Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB för att göra en bedömning av *hur* programföretagen uppfyllt sitt public service-uppdrag. Bedömningen ska göras med utgångspunkt i de villkor som anges i radio- och TV-lagen, sändningstillstånd och anslagsvillkor.” (SVTs kursivering).

SVT anser att motsvarande uppdrag framgent bör lyda.

”granska public service-redovisningarna från Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB för att göra en bedömning av *om* verksamheten bedrivits i enlighet med de villkor som anges i radio- och TV-lagen och sändningstillstånd.” (SVTs kursivering).

Kap 7 Demokrati, spegling och mångfald

7.1 Demokrati och public service

SVT: Utredningen pekar på vikten av public service-bolagens uppdrag att bedriva en relevant och saklig nyhets- och samhällsjournalistik. SVT uppskattar skrivningarna om verksamhetens betydelse då programbolaget ser nyhetsverksamheten som ett tydligt prioriterat område. Till det utredningen anför om verksamhetens betydelse, vill SVT även lyfta fram SVTs och SRs verksamhet på internet, som i hög grad handlar om att utveckla nyhetsverksamheten. SVT ser fortsatta utvecklingsbehov på detta område.

Utredningen avstår dock i sammanhanget från att diskutera det särskilda anslagsvillkor som idag föreskriver att SVTs nyhetsverksamhet ska bedrivas så att de olika självständiga nyhetsredaktionerna inom programbolaget oberoende av varandra kan fatta beslut med skilda perspektiv. Något motsvarande krav finns inte för SR. Kravet syftar på Aktuellt och Rapport, och enligt bilaga 3 i utredningen är villkoret ett av de anslagsvillkor som ska överföras till bolagsordningen.

SVT anser, som ovan nämnts, att detta vore olämpligt. Det innebär att Förvaltningsstiftelsen, vars styrelse är politiskt tillsatt, får ett utpekade ansvar för att bedöma nyhetsverksamhetens organisation.

SVT menar även att regleringen inte längre heller svarar mot syftet att öka mångfalden i medierna och därför bör tas bort helt.

Kravet bottnar i en situation där SVT hade ett monopol inom televisionen, nyhetsmedier – såväl tidningar som tv – hade högst en utgivning per dag och intern konkurrens mellan två nyhetsredaktioner inom SVT sågs då som ett sätt att öka mångfalden inom nyhetsområdet

Idag är situationen en annan. Ett stort antal nyhetsleverantörer publicerar dygnet runt nyheter, tillgängliga i hela landet samtidigt i flera olika medier. Starten av TV4 och på senare tid alltfler tidningars intåg på tv-marknaden gör att utbudet av nyheter i form av rörliga bilder är större än någonsin. Samtidigt kan man konstatera att nyhetsflödet är relativt homogent till både innehåll och form. Där har public service sammantaget ett särskilt ansvar.

SVT menar att programbolaget i den situationen bättre gynnar mångfalden genom ett medvetet arbete att göra de två stora nyhetsprogrammen mer olika. I detta ligger bland annat ambitionen att utveckla Aktuellt som ett fördjupande program som i högre grad har möjlighet att ge ett färre antal nyheter ett större utrymme. I det arbetet är den nuvarande regleringen en begränsning, i synnerhet vad gäller möjligheterna att åstadkomma en högre kvalitet i arbetet med fördjupningar. SVT vill även lyfta fram det arbete som bedrivs för att stärka den lokala journalistiken, bland annat genom en etableringen av ytterligare åtta editioner av de regionala nyhetssändningarna.

7.2 Spegling och mångfald

Utredningens förslag: Bestämmelsen om att andelen av allmänproduktionen i SVTs och SRs rikssändningar som produceras utanför Stockholm ska uppgå till minst 55 procent ska tas bort.

SVT: SVT har idag en omfattande verksamhet utanför Stockholm. Organisationen utanför huvudstaden producerar ett omfattande regionalt utbud liksom en stor del av utbudet för rikssändning.

Liksom utredningen anser SVT att 55-procentskravet bör tas bort, eftersom det som andra kvantitativa krav inte svarar mot syftet med regleringen. Dessutom, som utredningen påpekar, riskerar kravet att stå i konflikt med målet att öka andelen utläggningar.

SVT vill i sammanhanget även korrigera ett missförstånd angående klassificeringen av program som genomförts som utläggningar. SVT har alltid låtit orten för produktionsansvaret avgöra om en produktion är en Stockholms-produktion eller från övriga landet. Hemvisten för det bolag man träffat avtal med spelar ingen roll i detta sammanhang.

SVT delar även utredningens tolkning av kravet att uppdraget att spegla hela landet inte enbart avser ett geografiskt perspektiv utan att det är hela befolkningen, oavsett bostadsort, härkomst, sociala eller andra förutsättningar som avses.

Det kan, enligt SVT, vid första anblicken tyckas önskvärt att finna statistiska mått för speglingen av landet. Samma skäl som gjort det svårt att definiera lämpliga kvantitativa krav att ställa i regleringen, gör det dock svårt att finna statistiska mått som fångar komplexiteten i denna del av uppdraget. Mångfald låter sig svårligen fångas med enkla, statistiska mått, i synnerhet som speglingen kan ta sig helt olika uttryck olika år.

Som alternativ till den detaljerade kodningen har ett försök gjorts att i ett större urval av program koda närvaro av speglingsperspektiv på ett mer förenklat och kvalitativt sätt. Sammanlagt 11 speglingsperspektiv har använts som täcker närvaro av geografisk, kulturell och social spegling. Projektet syftar inte till att kunna leverera en regelrätt statistik, men väl att introducera en bred och levande diskussion inom produktionen. SVT ser sådana insatser i syfte att väcka en diskussion i vardagen som den mest givande vägen när det gäller att öka medvetenheten om speglingsperspektiven – det må gälla etnisk mångfald, geografisk representation eller likabehandling av olika marginaliserade grupper i samhället.

Kap 8 Språkliga och etniska minoriteter

Utredningens bedömning: Utbudet för språkliga och etniska minoriteter bör fortsättningsvis vara ett prioriterat område för public serviceföretagen och fortsätta att utvecklas.

Utredningens förslag: Utbudet på romani chib ska öka betydligt.

SVT: SVT ser utbudet för språkliga och etniska minoriteter som ett prioriterat område. Programområdet har en särställning såväl i organisationen som i utbudet. Som ett led i arbetet med SVTs utbuds- och produktionsstrategier genomförs för närvarande en översyn av minoritetsspråksutbudet, med syftet att ta fram en utbuds- och produktionsstrategi för minoritetsspråken, inklusive produktionen på teckenspråk.

SVT har i överenskommelse med SR och UR i utbudet fokuserat på de territoriellt bundna minoritetsspråken samiska och finska, samt ett visst utbud på meänkieli, men kan se att det finns skäl för att utveckla utbudet inom romani chib. Ett sådant uppdrag faller inom ramen för den ovan nämnda översynen.

Utredningen pekar särskilt på att ett utbud bör utvecklas på de fyra största dialekterna av romani chib. SVT vill därför lyfta fram att programbolaget anser att enskilda varieteter inte bör pekas ut i regleringen. SVT anser att romani chib, liksom idag, i regleringen bör betecknas som ett språk. Detta är i linje med hur den statliga minoritetsspråkspolitiken utformats när det gäller samiska och romani chib (se prop. 1998/99:143).

Kap 9 Barn och unga

Utredningens bedömning: Program av hög kvalitet för och med barn och unga bör vara ett prioriterat område för public service.

SVT: SVT delar utredningens bedömning och avser att fortsatt prioritera barn- och ungdomsprogram i alla former. Under hösten 2008 sker en utökning av barnutbudet såväl vad avser resurs som volym. Sändningarna i Barnkanalen och utbudet på webben utökas. Bolibompas huvudsändning klockan 18 har flyttats till Barnkanalen. Programflytten har bland annat inneburit att sändningstiden för barnprogram riktade till äldre barn har förlängts till klockan 20 mot tidigare 19.30.

Detta är förändringar som svarar mot barnens tittarbeteende: De söker barnprogram vid alla tider på dagen, och de söker dem i allt högre grad i nischade kanaler och på webben. För att ytterligare säkra tillgänglighet till barnprogrammen och även uppfylla målet om SVT1 som Sveriges mest mångsidiga kanal, visas dock barnprogrammen även fortsatt i SVT1, nu något tidigare.

Det kan i sammanhanget läggas till att Barnkanalen sänds som frikanal i marknätet och att den därigenom är tillgänglig utan kostnad för alla hushåll som har möjlighet att ta emot SVT1 och SVT2. Därigenom uppfyller den samma täckningskrav som dessa kanaler. SVT strävar även efter en så hög tillgänglighet för kanalen som möjligt i andra distributionsformer som kabel och satellit.⁸

Kap 10 Kultur och underhållning

10.1 Ett brett kulturansvar

Utredningen pekar i avsnittet på att public service även fortsättningsvis bör ha ett omfattande ansvar som kulturskapare och kulturspridare. SVT delar denna uppfattning. SVT uppskattar även den nuvarande skrivningen i tillståndet, som återges av utredningen, som tydligt beskriver inriktningen för detta uppdrag utan att detaljreglera hur uppdraget ska utföras.

I kulturuppdraget ingår att samarbeta med olika kulturinstitutioner, bland annat för att göra föreställningar, konserter och andra kulturhändelser tillgängliga. Utredningen pekar i det sammanhanget särskilt på Kungliga Dramatiska Teatern och Kungliga Operan i Stockholm. SVT ser ett fortsatt samarbete med nationalinstitutionerna som såväl önskvärt som positivt, men har alltid tolkat sitt kulturuppdrag till att inte endast gälla Stockholms scener, utan att uppdraget att spegla hela landet gäller även inom detta område.

Vad gäller uppgiften att tillgängliggöra det kulturarv som finns i form av programbolagens arkiv, vill SVT peka på vikten av att avtalslicensbestämmelser införs snarast möjligt i upphovsrättslagen avseende dels för återanvändning av material i programbolagens arkiv, dels för tillgängliggörande på begäran av verk som ingår i radio- och TV-program.

10.2 Underhållning av hög kvalitet

Utredningens förslag: SRs och SVTs uppdrag att producera underhållningsprogram ska anges i sändningstillståndet.

SVT: SVT ser förslaget som positivt. Underhållningsuppdraget har beskrivits på olika sätt under olika tidsperioder men alltid utgjort en bärande del av public service-uppdraget. Istället för att definiera vilka genrer som bolagen ska verka i (underhållningsprogram) anser SVT att en beskrivning av vad programmen ska syfta till (underhålla) är att föredra, eftersom genreindelningen inte är statisk utan förändras över tid.

10.3 Orkestermusik

Utredningen konstaterar att det å ena sidan är rationellt att SVT utnyttjar SRs symfoniorkester och Radiokören väl, men att public service-bolagens roll som scen för hela landets orkestrar och körer också är viktig.

SVT delar bedömningen att en vägning av dessa båda förhållanden måste göras och menar att den typen av konstnärliga frågor inte bör detaljregleras utan hanteras av programbolagen.

10.4 Film

Utredningens förslag: SVT ska även fortsättningsvis ha ett ansvar för svensk filmproduktion efter 2010, oavsett om filmpolitiken regleras via ett filmavtal eller på annat sätt.

SVT instämmer i utredningens förslag och ser det som en naturlig del av uppdraget. För SVTs utbud är det viktigt att den svenska filmproduktionsmarknaden står stark och programbolaget ser det därför som självklart att ingå i diskussionerna om hur den ska regleras. SVT utgångspunkt i dessa diskussioner är att SVTs insats i svensk filmproduktion till största del bör ske genom garantibelopp eller i liknande former. Principerna för SVTs deltagande bör enligt SVT vara desamma som i nuvarande system.

Kap 11 Utomstående medverkan och extern produktion

Utredningens bedömning: Public service-företagen bör själva få avgöra omfattningen av och fördelningen mellan intern produktion och utomståendes medverkan och extern produktion.

Public service-företagens framtida möjlighet att dra av ingående mervärdesskatt kommer att bidra till att stimulera utomståendes medverkan och extern produktion. Ytterligare stimulans kan åstadkommas genom att public service-företagen säkerställer att deras organisationer för inköp och beställning av extern produktion präglas av tydlighet. Inköpsprocessen ska kännetecknas av klara spelregler, långsiktighet och förutsägbarhet. Dessutom bör public service-företagen inleda samtal med externa producenter om hur samarbetet ska organiseras och regleras. De brittiska riktlinjerna i form av en så kallad Code of Practice kan vara en utgångspunkt.

SVT: SVT delar bedömningen att möjligheten att dra av ingående mervärdesskatt bidrar till att stimulera utomståendes medverkan och extern produktion. Detta är, enligt SVT, den enskilt viktigaste frågan för att åstadkomma en ökad utläggningsgrad.

SVT tillstyrker även utredningens förslag att programbolagen själva bör få avgöra omfattningen av och fördelningen mellan intern och extern produktion. Det bästa för tittarna är enligt SVT om det råder konkurrens. Detaljreglering av det slag som en kvotering innebär leder fel, skapar inlåsnings effekter och motverkar flexibilitet. Ett utläggningstak snedvrider konkurrensen till den interna produktionens fördel. Ett utläggningsgolv snedvrider på motsvarande sätt konkurrensen till förmån för externa producenter. Det som bör avgöra är enligt SVT vem som har den bästa programidén och kvaliteten i utförandet.

Eftersom vissa oklarheter ibland råder kring definitionen av utläggningsgrad, vill SVT förtydliga att programbolaget definierar utläggningsgrad enligt de internationellt vedertagna principer som innebär att det är andelen utläggningar av allmänproduktionen som är den relevanta och att nyhetsverksamheten, internationella inköp, sportevenemang och direktsändningar av det slag som i Sverige representeras av 24 direkt således är undantagna. Anledningen är att man härigenom sätter fokus på den del av verksamheten som är relevant att lägga ut. I praktiken skulle en definition som utgår från hela programverksamheten i första hand innebära ett krav på SVT att påtagligt minska omfattningen av nyhetsverksamheten och/eller 24 direkt, snarare än stimulera en faktisk utökning av utläggningarna.

En förutsättning för en sund konkurrens är en tydlig organisation och process för beställningen av olika program. Som en del av SVTs arbete med nya utbuds- och produktionsstrategier, har SVT under det senaste året förändrat och förtydligat organisationen för att agera snabbare och mer flexibelt i förhållande till externa samarbetsparter, vilket svarar mot utredningens förslag. Detta arbete har bedrivits i dialog med branschen och svarar i hög grad mot de önskemål som förts fram. SVT ser denna dialog som positiv och en förutsättning för att säkra kvaliteten i utbudet.

SVT vill dock invända mot förslagen om att teckna allmänna branschavtal liknande de brittiska med branschens intresseorganisationer. De brittiska avtalen kan sägas bestå av två delar: En del som beskriver programbolagets beställningsprocesser och relationer till produktionsbolagen, och en del som kollektivt reglerar priser och rättighetsfördelning. Vad gäller den första delen så anser SVT att de justeringar i beställningsprocessen som genomförts på senare tid motsvarar syftet, och att kodifiera processen genom avtal med branschen förefaller SVT som en onödig byråkratisering. Det ligger i programbolagets egenintresse att ha en god relation till externa bolag.

SVT vill i särskilt invända mot den del av avtalen som skulle reglera priser och rättighetsfördelning. SVT anser att spelreglerna bör utgå från marknadsmässighet och förhandlingar där rättighetsfördelningen står i proportion till den risk som respektive aktör tar. Detta bör ske genom individuella förhandlingar mellan bolagen och SVT. En tvingande rättighetsfördelning där SVT åläggs finansiera risken men produktionsbolagen tilldelas samtliga rättigheter gör marknaden mindre flexibel då det minskar möjligheterna till alternativa finansieringslösningar och skulle utgöra ett incitament för SVT att *begränsa* andelen utläggningar. Det skapar således en drivkraft som är direkt motverkande mot såväl SVTs strategiska inriktning som den bedömning regeringen givit uttryck för bland annat i direktiven för public service-utredningen.

Att genom centrala avtal på detta sätt ge producentföreningarna ett betydande inflytande över såväl SVTs beställningsprocess som prissättning förefaller SVT särdeles märkligt, då de flesta ledande produktionsbolag i Sverige ingår i stora internationella koncerner eller är dotter- eller systerföretag till SVTs direkta konkurrenter.

Erfarenheter pekar f ö på att detta är ett problem som kan accentueras med en styrd rättighetsfördelning. I Storbritannien överförs rättigheterna efter fem år i normalfallet till produktionsbolaget. De tidigare oberoende bolag som på så sätt utan någon merkostnad gives rättigheterna för program finansierade för allmänna medel, blir då intressanta för uppköp av exempelvis globala mediekoncerner.

Förslaget innebär en av allmänna medel finansierad risksubvention för dessa kommersiella bolag utan motsvarande krav på prestation. Det kan enligt SVT ifrågasättas om detta är ett rimligt sätt att använda tv-avgiftsmedlen.

Kap 12 Utbildningsprogram och UR

12.1 Uppdrag och organisation

Utredningens bedömning: Med hänsyn till URs pedagogiska uppdrag och företagens kontaktytor med utbildningsväsendet bör verksamheten även i framtiden bedrivas sammanhållet och självständigt.

SVT: SVT vidhåller vad som tidigare anförts om att en sammanslagning av verksamheterna skulle kunna stärka kunskapsutbudet inom public service, såväl det utbildande som folkbildande, och menar att det kunde ha varit önskvärt att utredningen fördjupat diskussionen ytterligare i detta avseende. Även utan en sammanslagning kan dock ett närmre samarbete leda till en utveckling av verksamheten. Samarbetet mellan UR och SVT har på senare tid fördjupats, vilket inte minst den beslutade flytten av URs verksamhet till SVTs lokaler 2010 är ett tecken på. SVTs förhoppning är även att UR ska komma att anlita SVTs produktionskapacitet för sin produktion, då detta skulle leda till ett effektivare resursutnyttjande inom public service. Detta är dock avhängigt av att SVT vinner den förestående offentliga upphandlingen.

12.4 Utbildningsprogram och folkbildningsprogram

Utredningens förslag: UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet. Därutöver ska UR tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram.

SVT: SVT vill påminna om att termen ”folkbildningsprogram” starkt kritiserades av den parlamentariska kommittén om radio och tv i allmänhetens tjänst⁹, bland annat då begreppet skapar en otydlighet gentemot SVTs och SRs folkbildningsuppdrag. Enligt detta ska verksamheten genomsyras av folkbildningsambitioner, och detta gäller alltså hela verksamheten och inte en särskild grupp av program.

---

⁹ SOU 2005:1, s 279

Kap 13 Att tillgängliggöra TV

13.2 Marknätet

Utredningens bedömning: Marknätet för TV är med sin höga täckning en viktig infrastruktur för public service.

SVT: SVT konstaterar att utredningen inte anser tiden mogen för en större diskussion om distributionen av public service-radio- och TV. Utredningen ställer t o m den hypotetiska frågan om det på sikt inte ska vara bolagens uppgift att distribuera program utan bara producera dem.

SVT kan konstatera att operatörer av nya distributionsplattformar idag i realiteten inte ser det som möjligt att erbjuda en komplett tjänst om inte SVTs och URs kanaler ingår. Det gäller till exempel satellit och IP-TV men även linjära TV-tjänster som vidaresändning på det öppna Internet och i olika mobila applikationer.

Det är därför beklagligt att utredningen avstått från att närmare analysera den framtida distributionen av public service-utbudet. Det förhållandet att närmare två tredjedelar av hushållen idag i sin första-TV tar emot SVTs och URs kanaler på annat sätt än från marknätet visar påtagligt på behovet av en sådan analys. SVT och UR är idag i mycket hög grad beroende av vidaresändning av annan part för att nå ut till hushållen. I det följande ger SVT några kommentarer till de synpunkter utredningen redovisar.

Tillståndsgivningen till programbolagen är idag unikt kopplad till sändningar i marknätet. Så länge modellen med tillstånd enligt radio- och tv-lagen används för att reglera bolagens verksamhet och även får uppfattas utgöra grunden för avgiftslagen är det rimligt att kravet på i princip universell täckning är kopplad till marknätet. I sak kan dock konstateras att denna koppling utvecklats till att bli allt mer obsolet.

SVT ser det därför i dagens läge och med underlag som utredningen presenterat inte som aktuellt att nu begära möjlighet att tillgodose universella tillgänglighetskravet med kombination av sändnings-/vidaresändningsplattformar. Att aktualisera en minskning av nuvarande täckningskrav för marknätet, minst 99,8% av fastboende befolkningen, för komplettering med satellit eller andra distributionsformer är inte möjligt så länge förutsättningarna för utnyttjande av annan distribution inte är klarlagd, till exempel vad gäller vidaresändningsplikt.

13.2.1 HDTV

Utredningens bedömning: SVTs försök med sändningar av HDTV i marknätet bör få fortsätta för att på sikt kunna göras tillgängliga i en nationell mux.

SVT: SVT finner det önskvärt att försökssändningarna av SVTHD i marknätet över Mälardalen kan fortsätta intill dess beslut fattats om etablering och användning av ett rikstäckande nät för HD-sändningar. Skulle osäkerheten öka huruvida ett sådant nät kommer att etableras bortfaller emellertid skälen i allt väsentligt för SVT att fortsätta med HD-sändningarna i Mälardalen. Det kan därför bli aktuellt för SVT att med kort varsel upphöra med dessa.

Om beslut däremot i närtid tas att etablera ett rikstäckande nät för HD-sändningar eller om det är högst sannolikt att det kommer att tas är det nödvändigt att regeringen i kommande proposition klargör huruvida SVT ska beredas plats i sådant nät eller ej. Det måste då också klargöras på vilket sätt merkostnaderna för att använda ytterligare kapacitet utöver MUX1 ska finansieras.

Om regering och riksdag skulle komma till slutsatsen att det inte nu är aktuellt att uttala att SVT ska beredas plats för HD-sändning i marknätet är det nödvändigt att klargöra att detta ställningstagande inte hindrar SVT från att erbjuda HD-tjänst över andra distributionsformer och i samarbete med olika operatörer. SVT avser att i den händelse detta alternativ blir resultatet av fortsatt beredning återkomma med förslag om vilka villkor som ska gälla för hushållens tillgång till en sådan HD-tjänst.

13.3 Kabel-TV och IP-TV

13.3.2 Vidaresändningsplikt – s.k. must carry

Utredningens bedömning: Vidaresändningsplikten bör ses över eftersom nuvarande lagstiftning är otydlig och får oönskade konsekvenser.

SVT: SVT delar utredningens bedömning att regelverket för vidaresändning måste ses över. En sådan översyn måste leda till att nya regler börjar gälla från och med den tidpunkt då nytt tillstånd för SVT börjar löpa det vill säga 1 jan 2010. SVT konstaterar att regeringen gett RTVV i att göra översynen samt presentera förslag under december 2008. SVT har redan inlett en dialog med RTVV i frågan och presenterat SVT preliminära syn på vilka förändringar som bör göras.

SVT avser att inom kort återkomma till såväl regeringen som RTVV med ett utförligare underlag om önskvärda och nödvändiga förändringar av lagstiftningen och regelverket.

13.6 Textning och taligenkänning

Utredningens förslag: Alla program på svenska i SVT1, SVT2, Barnkanalen, Kunskapskanalen och SVT24 som är meningsfulla att texta ska textas. Textningen ska hålla en hög kvalitet.

SVT: SVT tillstyrker förslagen med nedanstående förbehåll.

SVTs långsiktiga mål är sedan ett antal år tillbaka att texta allt som går att texta. SVT har mot bakgrund av detta mål kraftigt utökat textningen de senaste åren, från 24 procent 2002 till ca 70 procent idag, och avser att fortsätta denna utveckling. SVT har därför inga invändningar mot förslaget i sak. SVT ser det som naturligt att en utökning av textningen ska ske med en hög kvalitet. Det bör dock betonas att kvalitet måste ställas i relation till de förutsättningar som ges av programmet: Exempelvis kan textning av en direktsändning aldrig uppnå samma kvalitet som en förproducerad textning.

SVT anser att utredningens formulering ”Alla program på svenska i SVT1, SVT2, Barnkanalen, Kunskapskanalen och SVT24 som är meningsfulla att texta ska textas.” är bra, då den även tar hänsyn till att det finns enskilda program som kan falla utanför textningskravet, exempelvis renodlade musikprogram. SVT anser dock att det inte finns anledning att specificera vilka kanaler som ska textas, utan att det räcker med att konstatera att alla kanaler ska textas.

Möjligheten att utöka textningen styrs dock av vissa begränsningar, i synnerhet framtagandet av ett taligenkänningssystem. Ett sådant system kan sägas bestå av två delar: En allmän del som i första hand utgörs av en större språkdatabas och en mer specifik applikation som i SVTs fall skulle vara inriktad på textning för tv.

SVT bedömer att framtagandet av ett sådant system är av stor angelägenhet inte bara för programbolaget utan för såväl hela tv-branschen som samhället i stort. Detta då ett stort antal applikationer för bruk inom olika områden kan kopplas till databasen.

SVT anser att det är rimligt att programbolaget, tillsammans med andra tv-bolag, bidrar till finansieringen av utvecklingen av den särskilda applikationen för tv-textning, men att framtagandet och upprätthållandet av en stor databas över svenska språket bör ske med allmänna medel.

SVT ifrågasätter om grundläggande sektorsövergripande teknisk utveckling bör finansieras med tv-avgiftsmedel. I andra länder bland andra Danmark och Norge, har taligenkänningssystem tagits fram just inom ramen för större, offentligt finansierade samarbetsprojekt.

SVT vill i förhållande till den beskrivning av taligenkänningssystem som ges av utredningen förtydliga att ett taligenkänningssystem inte automatiskt överför det talade ord som sägs till text, utan att systemet förutsätter en lösning där en person återger vad som sägs i kortare form och därefter manuellt bearbetar texten. Systemet förutsätter alltså fortsatt en betydande arbetsinsats som i synnerhet vid direkttextning kräver en särskild kompetens. Inte minst detta innebär alltså att även med en taligenkänningsteknik så medför en utökning av textningen ökade kostnader. Detta leder till att SVT ser anledning att ifrågasätta om två specifika områden bör textas på traditionellt sätt, regional textning och 24 Direkts sändningar.

Textning av regionala sändningar är såväl tekniskt som arbetsmässigt komplicerat då det förutsätter att de 19 regionala sändningarna samtidigt textas och sänds ut, på morgontid och kvällstid, sex dagar i veckan. Det innebär alltså en mycket stor tillfällig arbetsinsats av särskilt utbildad personal. SVT kan därutöver konstatera att delar av befolkningen i praktiken inte skulle kunna ta del av en sådan tjänst via sin huvudsakliga mottagningsform, pga. de allmänna distributionsförutsättningarna för regionalt material i synnerhet på satellitplattformarna.

Textningskravet innebär en successiv ökning under en sexårsperiod som avslutas åtta år från idag, under vilken den tekniska utvecklingen, inte minst när det gäller on demand-tjänster, väntas gå fort. Mot bakgrund av detta anser SVT att regleringen bör tillåta regional textning i efterhand (i omedelbar anslutning till programmets utsändning) via andra distributionsmetoder än broadcast, om programbolaget bedömer att det är lämpligare och skapar en större tillgänglighet. En sådan lösning skulle mycket väl kunna resultera i en högre nyttjandegrad och högre kvalitet.

SVT anser även att ett undantag bör göras för de direktsändningar av riksdagsdebatter som sker inom ramen för 24 Direkt. Riksdagen textar inte de egna sändningarna, utan lägger istället ut protokoll i efterhand. Textningen är mycket kostsam eftersom det handlar om en stor volym där nyttjandet är mycket litet. SVT menar därför att i detta fall, då protokollen från riksdagsdebatterna är allmänt tillgängliga, borde de offentliga tillgänglighetskraven vara tillräckligt tillgodosedda.

Även med dessa undantag innebär utökningen av textningen kraftigt utökade kostnader, då utökningen omfattar flera tusen timmar. SVT vill därför i samband med detta påminna av vad som ovan (kap 5.1) anförts om behovet av uppräknings av tv-avgiften.

SVT vill när det gäller taligenkänningssystemet även påpeka att den bedömning som utredningen hänvisar till, det vill säga att ett sådant system skulle ta tre år att utveckla, är den bedömning SVT gjort utifrån dagens kunskap. Eftersom det handlar om ett idag ickeexisterande system kan många faktorer påverka utvecklingen. Teknisk utveckling kan ge utökade möjligheter som förkortar tiden, men idag okända komplikationer kan uppstå som fördröjer projektets genomförande.

13.7 Program på teckenspråk och teckentolkade program

Utredningens förslag: SVT och UR ska sända betydligt fler timmar på teckenspråk och fler teckentolkade program.

SVT: SVT menar att möjligheten för SVT att utveckla teckenspråksutbudet är kopplat till frågan om SVT Teckenspråks lokalisering. SVT har under ett flertal år fört fram problemen med att utveckla teckenspråksutbudet i de befintliga lokalerna i Leksand. Det nuvarande kravet i anslagsvillkoren som reglerar teckenspråksverksamhetens lokalisering tas bort i regleringen från 2009. SVT planerar för en samlokalisering med SVTs verksamhet i Falun i nya anpassade lokaler som förbättrar förutsättningarna för produktion på teckenspråk.

SVT ser mot bakgrund av detta en utökning av det teckenspråkiga utbudet som rimligt förutsatt att det ekonomiskt finns ett utvecklingsutrymme i det samlade förslag som gäller finansieringen, men menar att regleringen bör begränsas till att peka ut riktningen. Ord som ”betydligt” leder till tolkningssvårigheter av det slag som Granskningsnämnden pekat på i samband med yttrandet över SVTs, SRs, och URs public service-redovisningar. Det bör vara upp till programbolaget att avgöra omfattningen av utökningen och att finna en balans mellan satsningar på kvantitet och kvalitet, mellan teckenspråksprogram och teckentolkning och att programbolaget även bedriver ett aktivt arbete i den övriga programverksamheten med att bättre spegla Sverige. SVT vill som exempel peka på de samarbeten SVT har genomfört med bland andra HSO kring mediebildens av funktionshindrade.

Vad gäller teckentolkning vill SVT peka på vikten av att krav på ökad tillgänglighet motsvaras av insatser längs hela kedjan mellan programbolag och tittare: Nya tillgänglighetstjänster kan bland annat förutsätta att frekvensutrymme tilldelas, att distributörer åläggs tillhandahålla tjänsterna utan tillkommande ersättning och att boxtillverkare stimuleras till att utveckla boxar som ger möjlighet att ta emot tjänsterna. Exempelvis kan det finnas skäl att genom offentlig finansiering stödja utvecklingen av boxar med möjlighet att ta emot teckentolkade sändningar, något som utredningen nämner på s 235.

SVT anser även att det bör prövas om alternativa distributionsplattformar som webben i vissa fall kan vara lämpligare för att åstadkomma en ökad tillgänglighet.

SVT för gärna en fortsatt dialog med de berörda intresseorganisationerna, och samarbetet med de funktionshindrades intresseorganisationer har generellt ökat och fördjupats under senare år. Årligen anordnas konferenser där intresseorganisationer ges möjlighet att lämna synpunkter på SVTs arbete med tillgänglighet, med särskilt riktade program och med bilden av funktionshindrade i medier. En rad konkreta samarbetsprojekt har genomförts, såväl övergripande som på redaktionsnivå. Dessa projekt har bedrivits frivilligt från SVTs sida, mot bakgrund av programbolagets ambition att vara relevant och tillgänglig för alla i Sverige.

SVT avvisar dock bestämt förslag som innebär att intresseorganisationerna får ett inflytande som kan komma i konflikt med SVT oberoende och motsätter sig därför de skrivningar i utredningen som kan tolkas som att intresseorganisationerna bör ges ett ytterligare inflytande över programbolagets beslut, exempelvis de skrivningar som kan tolkas som att programbolaget ska samråda med intresseorganisationerna om vilka enskilda program som ska teckentolkas. SVTs oberoende förutsätter att SVT odelat har såväl frihet att fatta de publicistiska besluten som det odelade ansvaret för dem.

13.8 Talad textremsa och 13.9 Syntolkning

Utredningens förslag: Under tillståndsperioden ska SVT inleda försök med syntolkning.

SVT: SVT har under denna tillståndsperiod för att öka tillgängligheten för synskadade prioriterat utvecklingen av uppläst textremsa. SVT arbetar för närvarande med att kvalitetssäkra tjänsten och göra den tillgänglig för allt utbud i alla kanaler. När denna utveckling är slutförd ser SVT försök med syntolkning som ett rimligt nästa steg. SVT vill peka på att en sådan tjänst förutsätter ett omfattande utvecklingsarbete innan det kan komma i bruk.

SVT vill även i detta sammanhang lyfta fram det som ovan nämnts, om vikten att krav på ökad tillgänglighet motsvaras av insatser längs hela kedjan mellan programbolag och tittare. Det kan exempelvis handla om att garantera tillgänglighetstjänsterna frekvensutrymme, must carry i kabelnät och tekniska krav eller ekonomiskt stimulansmedel för att gynna boxar som har möjlighet att ta emot tillgänglighetstjänster.

13.10 Hörbarhet och separerat ljud

SVT avser fortsatt att arbeta i enlighet med den policy som tagits fram när det gäller en ökad hörbarhet, bland annat genom att reducera förekomsten av störande bakgrundsljud, genomföra kontroller av ljudkvaliteten, iaktta försiktighet med att blanda musik och tal i program samt genomföra utbildningsinsatser. Genom ett aktivt arbete kan SVT på så sätt öka hörbarheten påtagligt.

SVT vill dock, liksom utredningen, även peka på de tekniska förutsättningar som idag finns för en ökad tillgänglighet genom att sända flerkanalsljud. SVT avser, förutsatt att de ekonomiska förutsättningarna finns för en kvalitetsmässig utveckling av verksamheten, fortsätta utvecklingen av sändningarna med 5.1-ljud och HDTV. Detta ger möjlighet för användaren att ytterligare anpassa balansen mellan exempelvis tal och musik utifrån sina individuella önskemål. Liksom för många andra tillgänglighetstjänster är dock denna möjlighet beroende av insatser längs hela vägen. Exempelvis måste SVTs ljudkanaler vidaresändas av kabeloperatörerna. Likaså kan nyttan av tjänsten öka påtagligt om enklare boxar med kapacitet för 5.1-ljud finns tillgängliga i handeln.

Kap 14 Att tillgängliggöra radio

14.2 FM-nätet

Utredningens bedömning: FM-nätet kommer att vara i drift under lång tid.

SVT: SVT vill lyfta fram att det vid valet av digital distributionsteknik för radio även bör vägas in möjligheten att även sända bilder med samma teknik.

Kap 15 Internet och ny teknik

Utredningens bedömning: Det är nödvändigt att public service-företagen bedriver verksamhet på Internet om de ska kunna utvecklas, behålla sin legitimitet och nå tittarna och lyssnarna. Utbudet på Internet bör utgå ifrån och ha en tydlig koppling till programverksamheten.

Utbudet bör utformas så att så många som möjligt kan tillgodogöra sig tjänster och program. Företagens målsättning bör vara att tillgänglighetsfunktioner som textning, talad textremsa och syntolkning också erbjuds i utbudet på Internet.

SVT: SVT delar utredningens bedömning att den kompletterande verksamheten är nödvändig för public service-verksamhetens framtid. Programbolagens webbplatser tillhör redan idag de ledande, och de är mycket uppskattade av publiken. Exempelvis räknar SVT i år med över 200 miljoner programstarter enbart inom ramen för SVT Play. Ett av syftena med verksamheten är att överbrygga digitala klyftor genom att på webben i lättillgänglig form erbjuda ett utbud av stort allmänintresse även för exempelvis äldre. SVT anser att vikten av den kompletterande verksamheten bör slås fast i regleringen, förslagsvis i bolagsordningen eller i lag om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

För SVT är det en självklarhet att samma publicistiska principer tillämpas i såväl kärnverksamhet som kompletterande verksamhet som internet. Motsatsen riskerar att skapa en osäkerhet kring vad programbolaget står för och därigenom skada förtroendet. SVT anser dock att ordet ”programverksamheten” i utredningens bedömning kan tolkas som att utbudet ska kunna kopplas till enskilda program. SVT förordar därför att en annan formulering nyttjas, förslagsvis den som idag gäller och som fastställer att kompletterande verksamhet är verksamhet som ”syftar till att utveckla kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna”.

SVT anser dock att det är lämpligt att internet definieras som kompletterande verksamhet, eftersom den tydligt bör särskiljas från kärnverksamheten som är kopplad till särskilda krav, som i sin tur ofta beror på de särskilda förutsättningar som sändningar i ett begränsat frekvensutrymme innebär. Broadcastverksamheten och internetverksamheten sker i helt olika miljöer med olika förutsättningar. Med ett absolut krav på att verksamheten ska vara densamma i båda miljöerna kan man inte ta tillvara de möjligheter som de enskilda medierna ger, i fallet Internet exempelvis möjligheterna till en mer direkt tvåvägskommunikation med publiken.

Detta gäller även vad som av utredningen anförs om tillgängligheten till programbolagens tjänster på internet. Dessa ska självklart ha en hög tillgänglighet, och programbolaget arbetar exempelvis för närvarande med ambitionen att allt som textas i broadcast, ska finnas tillgängligt i textad form även på webben. Programbolaget anser dock att det i regleringen inte bör ställas krav på att *samma* tillgänglighetstjänster ska erbjudas i broadcast och internet. Internet är en kompletterande plattform med en egen teknisk utveckling och egna egenskaper, och det kan i många fall vara så att det som är möjligt att tillhandahålla för en plattform inte är möjligt på en annan. I ett antal fall kan det, som beskrivits i kapitel 13 ovan, finnas starka skäl för att överväga att nyttja internet för tillgänglighetstjänster som inte är möjliga eller mycket svåra att tillhandahålla i broadcast.

Bilaga 1

Fördjupande kommentarer till avsnitt 5.1

Grundläggande kommentarer

En grundläggande invändning som kan riktas mot förslaget till utformning av regelverket samt de motiv som anges är att dessa förefaller utgå från den sändningsverksamhet i marknätet, som bolagen bedriver med stöd av sändningstillstånd, meddelade av regeringen.

För SVTs och URs del får dock en majoritet av hushållen del av bolagens utbud på annat sätt. Det är:

- vidareändning av annan part i trådburna nät (kabelnät och IPTV-nät) där villkoren för vidareändningen regleras av RTV-lagen med Radio- och TV-verket som tillsynsmyndighet och där merparten av vidareändningen fortsatt sker i analog form och kan förväntas så ske under en längre tid om än till allt en minskande andel hushåll.
- egensändning över satellit på plattformar som opereras av operatörer som har accesskontrollerade system, åtkomst av utbudet kräver kort, och där SVTs och URs kanaler är accesskontrollerade för att säkerställa att otillbörlig mottagning ej sker utanför Sverige. Att SVTs och URs programtjänster "ligger bakom kortet" förklaras alltså av att otillbörligt nyttjande ej ska ske, inte att tjänsterna ska tillhandahållas som en betaltjänst med särskild betalning utöver dagens TV-avgiften och senare public service-avgiften.

Begreppen utsändning och vidareändning kan behöva kvalificeras liksom vilket innehav av apparat som ej ska generera avgiftsskyldighet

Typfallet för sändningar som faller utanför vad som regleras av sändningstillståndet är de som sker över satellit. Där är det idag inte fråga om vidareändning utan ut(egen)sändning från SVT och UR. Ett behov av att kvalificera begreppet utsändning i författningstexten kan därför finnas. Även en kvalificering av begreppet vidareändning kan behöva övervägas, t.ex. tydliggörande av att det gäller oavsett om vidareändningsplikt föreligger enligt RTV-lagen.

Utredningen för på olika ställen resonemang om i vilka fall avgift ej ska behöva erläggas för innehav av apparat. Dessa resonemang förefaller stå i motsatsställning till det förslag som finns i författningsförslaget.

I resonemangen om modifieringen av apparatbegreppet (avsnitt 5.1.3 sid. 91) anför utredningen att en analog TV-apparat, som apparat, som ej kompletterats med en digital-box, inte kan användas för att ta emot sändningar från det digitala marknätet. Utredningen hävdar att avgift ej ska behöva erläggas för sådant innehav. Vidare för utredningen ett resonemang om att hushåll som bor i s.k. radioskugga för sändningar i marknätet inte ska behöva erlägga avgift för innehav. Avgift ska däremot erläggas om samma hushåll genom mottagning från satellit via digital-box kan ta emot TV-sändningar.

I författningskommentaren till 2§ anges att analog TV-mottagare som inte är kompletterad med en digital-TV-mottagare inte längre ska betraktas som TV-mottagare i avgiftshänseende.

Utredningen har med sina resonemang fört in ett kriterium för bedömning av avgiftsskyldighet som inte återspeglas i författningstexten, nämligen själva formen för mottagning. Det kan hävdas att den analoga mottagaren kan användas om den kompletteras med en digital-box. En TV med inbyggd box (mottagare) kräver som regel en antenn utomhus med viss prestanda för att mottagning ska vara möjlig. När utredningen i författningskommentaren generellt exkluderar

analog TV-mottagare utan digital-box från avgiftsskyldighet leder det till icke önskvärda konsekvenser för avgiftsskyldighet för hushåll som är anslutna till kabelnät med analog vidareledning. För dessa hushåll fungerar den analoga TV-mottagaren utmärkt och lagstiftningen om vidareledningsplikt ger även tillgång till det samlade utbudet av programtjänster från SVT och UR. Något förbehåll för att vidareledningstjänsten ska vara digital görs inte i författningsförslaget och ett sådant förbehåll vore orimligt.

Resonemangen om avgiftsplikt för hushåll som bor i s.k. radioskugga för marknätet skulle leda till stora problem för RIKAB i den operativa hanteringen av avgiftslagen. SVT och UR är ålagda att köpa en utsändningstjänst som innebär att 99,8 procent av den fastboende befolkningen täcks. Det innebär att ca 18 000 hushåll skulle bo i s.k. radioskugga. En mycket stor del av dem har lös mottagning med parabol. Mottagningsmöjligheterna beror av vilken typ av utrustning som hushållet har och i vilken teknisk kondition den befinner sig. Mottagningen beror ibland också av vegetationsförhållandena och kan variera över året.

Programbolagen konstaterar att i fråga om användningen av analog TV-mottagare utan box i analog kabelnät måste författningskommentaren förtydligas. Den kan i sin nuvarande utformning inte läggas till grund för förslag från regeringen om ändringar av definitionen av mottagare som genererar avgiftsskyldighet.

Att kunna ta emot utan villkor om särskild betalning, vad regleras för vem och gentemot vem?

Dagens villkor i anslagsvillkoren riktar sig till SVT och UR och reglerar inte avgiftsbetalarens relation till staten, till berörd operatör eller till RIKAB som "förvaltare" av TV-avgiftslagen. Ansvar för att SVTs och URs sändningar riktade till Sverige sker i enlighet med anslagsvillkoren åligger SVT och UR. Villkoret har alltså ingen direkt rättsverkan gentemot operatör eller den som ska betala TV-avgift.

Förutsatt att det föreligger vidareledningsplikt (s.k. must carry), slås det fast i RTV-lagen att det inte är möjligt för den som vidareleder SVTs och URs sändningar att ta ut avgift för själva mottagningen av vidareledningen. Detta villkor har direkt rättsverkan gentemot den som svarar för vidareledningen.

Därför har SVT och UR uppfattat det som deras skyldighet att i avtal med operatörerna föreskriva att ingen avgift tas ut för själva mottagningen, dels av SVTs och URs sändningar (idag mark och satellit), dels av vidareledning av SVTs och URs kanaler, då vidareledningsplikt inte föreligger.

Radio och TV-verket (RTVV) har lagt fast att en administrativ avgift kan tas ut av den som svarar för vidareledningen vid digital mottagning av vidareledning i kabelnät. Denna administrativa avgift avser alltså inte innehållet i sändningarna och tillfaller i ingen del SVT eller UR. Detta avgiftsuttag har även varit föremål för regeringens prövning med anledning av skrivelse från kund hos kabeloperatör och regeringen har därvid inte funnit grund för att ifrågasätta RTVV:s tillämpning av RTV-lagens bestämmelser.

Sedan en längre tid tar satellitoperatörer ut en administrativ avgift av kunder som endast önskar tillgång till SVTs kanaler. Inte heller denna lösning har utifrån Anslagsvillkorens bestämmelser ifrågasatts av regeringen. Denna avgift regleras inte av RTVV då det inte är fråga om vidareledning. Denna administrativa avgift har fått en annorlunda form, en s.k. depositionsavgift för att få ett kort. Avgiften kan sedan användas för att betala en uppgradering av det utbud som kunder önskar erhålla.

I refererade fall förekommer det alltså en annan betalning än TV-avgiften från hushållet = TV-avgiftsbetalaren/TV-avgiftsskyldige. Betalningen är dock inte kopplad till innehållet utan till den "tekniska accessen" hos operatören och administrationen av accesskort. Regeringen har nyligen gett RTVV i uppdrag att se över reglerna för vidaresändningsplikten i kabelnät. En av punkterna i uppdraget är att se över "på vilka villkor hushållen bör kunna få del av programtjänsterna". Det utvecklas inte i uppdraget vad denna formulering avser eller syftar till.

Utredningen uttalar i författningskommentaren att utan hinder av vad som föreslås ingå i 1§ ska den s.k. depositionsavgiften fortsatt kunna tas ut av satellitoperatörer. Den avgift som kan begäras för digital vidaresändningstjänst av SVTs och URs kanaler i kabelnät när vidaresändningsplikt inte föreligger berörs inte. Därmed berörs inte heller huruvida en lika behandling bör ske av denna typ av administrativa tjänster mellan olika distributionsplattformar oavsett om vidaresändningsplikt föreligger eller inte. Generellt måste konstateras att utredningen ytterst summariskt behandlat vad innebörden av förslaget i 1§ ska uppfattas vara i skenet av sedan lång tid etablerat förhållande ifråga om administrativa avgifter.

Otydligheten i vad som avses med regleringen i 1§ och hur den skulle kunna tolkas av den avgiftsskyldige i förhållande till RIKAB skulle riskera att skapa oklarhet och svårigheter för RIKAB i hanteringen av avgiftssystemet.

Det finns alltså ingen möjlighet i dagens TV-avgiftssystem att "stänga av tjänsten" från SVT, SR och UR om avgift ej erläggs. Inte heller i det föreslagna public service-avgiftssystemet kommer en sådan möjlighet att finnas. Det innebär att ett hushåll mycket väl kan få tillgång till SVTs och URs (mindre förekommande SRs kanaler) kanaler i ett trådnät för vidaresändning när vidaresändningsplikt föreligger mot en viss av RTVV beslutad tillåten administrativ avgift som erläggs till operatören samtidigt som hushållet inte erlägger TV-/public service-avgift (skolk). Bilden kompliceras ytterligare av att utredningen tillbakavisar tanken att låta RIKAB i någon form få del av uppgifter om kunder hos operatören i fråga för att utröna om TV-/public service-avgift betalas.

Utredningens förslag kan således inte läggas till grund för ny författningsreglering. En synkronisering måste ske med de förslag som RTVV förväntas lämna i december 2008 rörande regelverket för vidaresändningsplikten, dock berörs även de fall där vidaresändningsplikt inte föreligger och där programbolagen svarar för utsändningen men över en operatörs plattform (t. ex. satellit). Det skulle kunna övervägas om villkoret endast ska avse den utsändning som sker i enlighet med sändningstillståndet.